

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning ändras. Lagen bringas till sitt innehåll i överensstämmelse med kraven i Europaparlamentets och rådets förordning om den inre marknaden för el när det gäller bedömningen av resurstillräcklighet och införandet av kapacitetsmekanismer. Syftet med propositionen är att garantera förutsättningarna för att upprätthålla en effektreserv också i fortsättningen genom att utveckla effektreservsystemet så att det motsvarar de nya krav för strategiska reserver som följer av Europeiska unionens lagstiftning. Målet med effektreservsystemet är också i fortsättningen att säkerställa en tillräcklig nivå på elleveranssäkerheten och tillräckliga resurser under vinterperiodens toppförbrukning.

Enligt vad som föreslås ska en bedömning av behovet av en effektreserv och av mängden behövlig kapacitet i fortsättningen göras med minst två års mellanrum. Bedömningen ska grunda sig på en i den ovannämnda elmarknadsförordningen avsedd nationell bedömning av resurstillräcklighet som kompletterar den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet. Grunden för fastställandet av effektreserven är den målnivå för leveranssäkerheten som fastställts genom beslut av statsrådet och som baserar sig på Energimyndighetens förslag.

Det föreslås att effektreserven ska utvidgas så att i den kan ingå inte bara kraftverk och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning eller kombinationer av dessa utan också energilager som uppfyller lagens tekniska krav samt kombinationer av produktion och lagring, dvs. aggregering. Med aggregering avses en funktion som kombinerar flera kundlaster eller producerad eller lagrad el. I fortsättningen kan enheter som finns på Åland och i Estland, Sverige eller Norge delta i konkurrensutsättningen av effektreserven, om Energimyndigheten bedömer att gränsöverskridande deltagande är tekniskt möjligt. Ett tekniskt krav som ställs för ingående i effektreserven är dessutom iakttagandet av de utsläppsgränser som anges i elmarknadsförordningen.

Effektreserven tas i bruk i en situation där efterfrågan på och utbudet av el inte möts i samband med elförbrukningstoppar under vinterperioden. I enlighet med driftsreglerna för effektreserven bestämmer den systemansvariga stamnätsinnehavaren på basis av en totalekonomisk bedömning i vilken ordning de enheter som ingår i effektreserven ska tas i drift.

Effektreservsystemet finansieras, precis som för närvarande, med särskilda avgifter för elförbrukningen som den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rätt att ta ut av användarna av överföringstjänster. Till skillnad från tidigare betraktas effektreserven till följd av de ändringar som gjorts i elmarknadsförordningen i fortsättningen som statligt stöd som ska anmälas till kommissionen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2022 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft 1 januari 2022.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten	3
1.2.2 Beredningen av propositionen	5
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll	5
3 Nuläge och bedömning av nuläget	7
3.1 Det nuvarande effektreservsystemet	7
3.2 Andra bestämmelser om leveranssäkerhet	11
3.3 Europeiska unionens regler för statligt stöd	13
3.4 Bedömning av resurstillräcklighet	14
4 Förslagen och deras konsekvenser	16
4.1 De viktigaste förslagen	16
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	17
4.2.1 Konsekvenser för myndigheterna	20
4.2.2 Konsekvenser för miljön	21
4.2.3 Samhälleliga konsekvenser	21
5 Alternativa handlingsvägar	22
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	22
5.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater	22
6 Remissvar	24
7 Specialmotivering	26
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	33
9 Ikraftträdande	33
10 Verkställighet och uppföljning	33
11 Förhållande till andra propositioner	33
11.1 Samband med andra propositioner	33
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	33
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	34
LAGFÖRSLAG	36
Lag om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning	36
BILAGA	43
PARALLELLTEXT	43
Lag om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning	43

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Kommissionens initiativ till ett paket om ren energi från november 2016 innehöll förslag till ändring av reglerna för den inre marknaden för el. Som ett resultat av två års förhandlingar trädde Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 om den inre marknaden för el (nedan *elmarknadsförordningen*) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (nedan *elmarknadsdirektivet*) i kraft i juli 2019. Syftet med dem är att stärka den europeiska inre marknaden för el.

Av dessa rättsakter skapar elmarknadsförordningen ett nytt europeiskt förfarande för bedömning av resurstillräcklighet. Bestämmelserna i förordningen förutsätter att medlemsstaterna för enhetligar sina nationella processer. Förordningen fastställer gemensamma regler för bedömning av behovet av kapacitetsmekanismer samt kriterier och principer för utformning av kapacitetsmekanismerna, om en kapacitetsmekanism anses nödvändig för att det konstaterats resurstillräcklighetsproblem. Elmarknadsförordningen tillämpas från och med den 1 januari 2020. Bestämmelserna om resurstillräcklighet i kapitel IV i förordningen förutsätter ändringar i lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (117/2011, nedan *lagen om en effektreserv*).

Syftet med elmarknadsförordningen är att identifiera snedvridning av marknaden och marknadsmisslyckanden samt att främja en enhetlig bedömning av försörjningstryggheten i Europa och förbättra marknads funktion. Målet är att kapacitetsmekanismer och andra marknadsinterventioner till slut ska bli onödiga. Förordningen skapar gemensamma europeiska bedömningskriterier för resurstillräcklighet som ska tillämpas för att bedöma behovet av kapacitetsmekanismer på medlemsstatsnivå. Om det vid bedömningen av resurstillräcklighet konstateras ett resurstillräcklighetsproblem, ska medlemsstaten utveckla en genomförandeplan för antagande av åtgärder för att säkerställa resurstillräckligheten. Den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet kan kompletteras med en nationell bedömning av resurstillräcklighet. Förordningen betonar kommissionens exklusiva behörighet att bedöma hur kapacitetsmekanismerna lämpar sig för marknaden som en del av reglerna för statligt stöd.

Syftet med förslaget är att ändra lagen om en effektreserv så att den överensstämmer med de krav som i elmarknadsförordningen ställs på bedömningen av resurstillräcklighet och på kapacitetsmekanismerna. Samtidigt granskas också andra förändringar på reglerkraftsmarknaden som förutsätter ändringar i lagen samt anmäls effektreservsystemet som statligt stöd. I klimat- och energistrategin från 2017 drogs det upp riktlinjer om att det för att säkerställa en tillräcklig effekt är nödvändigt att bevara det nuvarande effektreservsystemet och göra det flexiblare.

1.2 Beredning

1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten

Europeiska kommissionen lade den 30 november 2016 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den inre marknaden för el (COM(2016) 861 final)¹ som en del av

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2016:0861:FIN>

paketet om ren energi (Clean Energy for all Europeans). Förslaget till förordning var en del av en helhet bestående av åtta rättsakter. Förslaget innehöll gemensamma europeiska regler för bedömning av den nationella resurstillräckligheten och krav i fråga om införande och användning av kapacitetsmekanismer som också är lämpliga för befintliga kapacitetsmekanismer.

Statsrådet lämnade en skrivelse U 7/2017 rd² om förordningsförslaget till riksdagen den 2 februari 2017. I skrivelsen understödde statsrådet kommissionens förslag till grundprinciper om att skapa gemensamma kriterier för bedömning av resurstillräckligheten. Den önskade nivån för leveranssäkerheten ansågs dock vara en politisk fråga som ska kunna beslutas av medlemsstaten eller, om medlemsstaten så önskar, av tillsynsmyndigheten.

I förordningsförslaget föreslogs nationella mekanismer (s.k. kapacitetsmekanismer) för att säkerställa resurstillräckligheten, och för de produktionsenheter som ingår i dem föreslogs en utsläppsgräns på 550 g CO₂/kWh. Statsrådet motsatte sig den föreslagna utsläppsgränsen och ansåg att utsläppshandeln är det effektivaste sättet att minska utsläppen från elproduktionen och att utgångspunkten i kapacitetsmekanismerna bör vara teknikneutral.

Riksdagens ekonomiutskott lämnade sitt utlåtande om statsrådets skrivelse (EkUU 20/2017 rd)³ den 30 mars 2017. Utskottet tog inte separat ställning till de omständigheter som hänför sig till effektreserven och omfattade statsrådets ståndpunkt i ärendet.

Statsrådet lämnade den 4 december 2018 till riksdagen en kompletterande U-skrivelse om det omarbetade förslaget till förordning, UK 35/2018 rd⁴. I den ursprungliga skrivelsen motsatte sig Finland införandet av en utsläppsgräns på 550 g CO₂/kWh för de produktionsenheter som ingår i kapacitetsmekanismerna. I förslaget togs senare in också en utsläppskvot. Avsikten var att stegvis införa en utsläppsgräns och en utsläppskvot. Statsrådet ansåg att Finland kan godkänna det föreslagna tillvägagångssättet som en del av den övergripande kompromissen. Den kompletterande skrivelsen sändes till riksdagens ekonomiutskott för eventuella åtgärder. Utskottet beslutade den 14 december 2018 att inga åtgärder krävs.

De viktigaste nationella beredningsunderlagen finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod TEM025:00/2019.

Förslaget till förordning behandlades i Europeiska unionens råd och dess beredningsorgan från november 2016 till juni 2019. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén avgav sitt yttrande om förslaget den 1 juni 2017 (C/2017/288/91)⁵ och Europeiska regionkommittén den 13 juli 2017 (C/2017/342/79)⁶.

Ansvarigt utskott vid Europaparlamentet var utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE). Förslaget till förordning behandlades i utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, som lämnade sitt yttrande till ITRE den 7 december 2017, (2016/0379 (COD))⁷. ITRE

² https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_7+2017.pdf

³ https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Lausunto/Documents/EkUU_20+2017.pdf

⁴ <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EDK-2018-AK-229025.pdf>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2017:288:TOC>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=OJ:C:2017:342:TOC>

⁷ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/committees/ons/envi/avis/2017/609648/ENVI_AD\(2017\)609648_SV.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/committees/ons/envi/avis/2017/609648/ENVI_AD(2017)609648_SV.pdf)

offentliggjorde sitt betänkande om det omarbetade förslaget till förordning (A8-0042/2018)⁸ den 27 februari 2018. Europaparlamentet utfärdade den 26 mars 2019 en lagstiftningsresolution om det omarbetade förslaget (TA/2019/227)⁹.

Europeiska unionens råd antog det omarbetade förslaget till förordning vid första behandlingen den 22 maj 2019. Förordningen publicerades i Europeiska unionens officiella tidning den 14 juni 2019¹⁰.

1.2.2 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Som en del av beredningen ordnades i augusti 2019 en workshop för intressentgrupper för att presentera de ändringar i kapitel IV i elmarknadsförordningen som gäller resurstillräcklighet och som påverkar effektreserven. Intressentgrupper har också hörts om utkastet till regeringsproposition. Arbets- och näringsministeriet begärde den 4 februari 2021 utlåtanden om utkastet till regeringens proposition med förslag till lagstiftning om ibruktagandet av enheten för centraliserat informationsutbyte på elmarknaden. Remisstiden gick ut den 8 mars 2021. Begäran om utlåtande, de inkomna utlåtandena och ett sammandrag av utlåtandena finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod TEM025:00/2019.

Utöver den nationella remissbehandlingen begärdes utlåtanden om lagutkastet också av myndigheter och intressentgrupper i Norge, Sverige och Estland per e-post i enlighet med EU:s elmarknadsförordning.

I beredningsarbetet har man dessutom samarbetat med Energimyndigheten. Under beredningen har diskussioner också förts med Europeiska kommissionen för att säkerställa det statliga stödets godtagbarhet.

Regeringens proposition lämnas senare än planerat till följd av EU:s anmälningsförfarande för statligt stöd.

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 om den inre marknaden för el (nedan *elmarknadsförordningen*) innehåller ett nytt europeiskt förfarande för bedömning av resurstillräcklighet. I elmarknadsförordningen finns dessutom bestämmelser om de krav som ställs på kapacitetsmekanismerna och därmed också på effektreserven. Före den nya elmarknadsförordningen tillämpade man på effektreservsystemet bestämmelsen om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (s.k. SGEI-tjänster) i artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt. I och med elmarknadsförordningen tillämpas i princip inte längre unionens bestämmelse om SGEI-tjänster på effektreservsystemet, utan effektreservsystemet bedöms i första hand utifrån unionens regler för statligt stöd.

Artikel 20 i elmarknadsförordningen förpliktar medlemsstaterna att inom sina territorier övervaka resurstillräckligheten på grundval av den europeiska bedömning av resurstillräcklighet

⁸ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_deposes/rapports/2018/0042/P8_A\(2018\)0042_SV.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_deposes/rapports/2018/0042/P8_A(2018)0042_SV.pdf)

⁹ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0227/P8_TA-PROV\(2019\)0227_SV.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0227/P8_TA-PROV(2019)0227_SV.pdf)

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32019R0943>

som varje år görs av det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (nedan kallat *Entso för el*). Dessutom får medlemsstaterna utföra nationella bedömningar av resurstillräcklighet i enlighet med elmarknadsförordningen. Om det vid bedömningen av resurstillräcklighet konstateras ett resurstillräcklighetsproblem, ska medlemsstaten utveckla en genomförandeplan för antagande av åtgärder för att säkerställa resurstillräckligheten. I artikel 20.3 i elmarknadsförordningen finns närmare krav på det innehåll som förutsätts i genomförandeplanen.

Strategiska reserver, till vilka Finlands effektreservsystem räknas, är ett sätt att i situationer med bristande resurstillräcklighet genomföra kapacitetsmekanismen enligt elmarknadsförordningen. Kapacitetsmekanismerna kan utnyttjas som en sista utväg för att undanröja resurstillräcklighetsproblem i enlighet med unionens regler för statligt stöd. Innan en medlemsstat inför en kapacitetsmekanism ska den genomföra en omfattande studie av de eventuella effekterna av sådana mekanismer på de angränsande medlemsstaterna genom att åtminstone samråda med de angränsande medlemsstater till vilka de har en direkt nätslutning samt intressenter i dessa medlemsstater. Medlemsstaterna ska enligt artikel 21.3 i elmarknadsförordningen i första hand utnyttja en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv. De strategiska reserverna omfattas av de allmänna principerna för kapacitetsmekanismer i artikel 21 i elmarknadsförordningen och dessa principer ska tillämpas också på kapacitetsmekanismer som inrättats före förordningens ikraftträdande.

Enligt artikel 21 i elmarknadsförordningen är ett villkor för att tillämpa kapacitetsmekanismer att det vid både den europeiska och den nationella bedömningen av resurstillräcklighet, eller i avsaknad av en nationell bedömning av resurstillräcklighet vid den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet, har konstaterats ett resurstillräcklighetsproblem. Detta villkor gäller också nya avtal som ingås inom ramen för sådana kapacitetsmekanismer som redan införts.

Enligt elmarknadsförordningen ska i kapacitetsmekanismen inbegripas en bestämmelse som möjliggör en effektiv administrativ utfasning av kapacitetsmekanismen, om inga nya avtal ingås under de tre påföljande åren. Kommissionen godkänner kapacitetsmekanismerna för högst tio år i sänder och får besluta om hur länge mekanismen ska tillämpas.

I artikel 22 i elmarknadsförordningen finns bestämmelser om principer för utformning av kapacitetsmekanismer. Effektreservsystemet omfattas också av särskilda krav på utnyttjande av den strategiska reserven enligt artikel 22.2 i förordningen. I den punkten ställs det särskilda krav på dirigering av resurser, avräkning av obalanser och jämviktspriser samt på hållande av resurser utanför marknaden under avtalets löptid. Dessutom fastställer förordningen en utsläppsgräns på 550 gram koldioxid från fossilt bränsle per producerad kilowattimme el och en utsläppskvot på 350 kilogram koldioxid från fossilt bränsle per installerad kilowattimme el. Utsläppsgränsen ska genast när förordningen träder i kraft iakttas vid kraftverk som tagits i drift efter juli 2019, medan utsläppskvoten ska iakttas efter 2025 vid kraftverk som tagits i drift före juli 2019, om utsläppen från kraftverket överskrider den fastställda utsläppsgränsen. Utan att det påverkar tillämpningen av de åtaganden eller avtal som ingåtts före den 31 december 2019 ska befintliga effektreservsystem anpassas till kraven i elmarknadsförordningen.

Enligt artikel 23 i elmarknadsförordningen ska i den europeiska bedömningen av resurstillräckligheten resurstillräcklighetsproblem fastställas genom en bedömning av elsystemets sammanlagda tillräcklighet för den befintliga och förväntade efterfrågan på el på unionsnivå, på medlemsstatsnivå och på individuell elområdesnivå när detta är relevant. Den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet ska omfatta varje år under en tioårsperiod från dagen för bedömningen. Bedömningen genomförs av Entso för el.

Artikel 24 i elmarknadsförordningen ger medlemsstaterna möjlighet att utföra nationella bedömningar av resurstillräcklighet för att komplettera den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet. Bedömningen ska basera sig på de metoder som anges i förordningen, men vid den nationella bedömningen kan man göra antaganden som tar hänsyn till särdrag i den nationella efterfrågan och tillgången på el samt använda andra verktyg och aktuella uppgifter som stämmer överens med de verktyg och uppgifter som Entso för el använder för den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet. De nationella bedömningarna av resurstillräcklighet ska offentliggöras. Om den nationella bedömningen av resurstillräcklighet konstaterar ett resurstillräcklighetsproblem vad gäller ett elområde som inte konstaterades i den europeiska bedömningen, ska skälen till skillnaderna motiveras. Dessutom ska den nationella bedömningen överlämnas till Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, Acer. Inom två månader från den dag då rapporten mottas ska Acer yttra sig om huruvida avvikelserna mellan den nationella bedömningen av resurstillräcklighet och den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet är motiverade.

Artikel 25 i elmarknadsförordningen förutsätter att medlemsstaterna vid tillämpningen av kapacitetsmekanismer har en tillförlitlighetsnorm som anger den nödvändiga nivån för medlemsstatens försörjningstrygghet. Tillförlitlighetsnormen ska beräknas med hjälp av minst värdet av förlorad last och kostnaden för ny resurs för en viss tidsram och ska uttryckas som förväntad energi ej levererad och förväntad förlorad last. Medlemsstaten ska fastställa tillförlitlighetsnormen på förslag av tillsynsmyndigheterna.

I enlighet med artikel 26 i elmarknadsförordningen ska effektreserven vara öppen för direkt gränsöverskridande deltagande av kapacitetsleverantörer i en annan medlemsstat, om det är tekniskt genomförbart. Medlemsstaterna kan enligt förordningen kräva att den utländska kapaciteten är lokaliserad i en medlemsstat och som har direkt nätanslutning med den medlemsstat som tillämpar mekanismen.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

3.1 Det nuvarande effektreservsystemet

Det nuvarande effektreservsystemet baserar sig på lagen om en effektreserv. Syftet med effektreservsystemet är att trygga elleveranssäkerheten i Finland när den inhemska elproduktionen och elimporten inte räcker till för att täcka efterfrågan på el. Enligt den lagen fastställer Energimyndigheten behovet av en effektreserv och svarar för anskaffningen av effektreserver i ett öppet förfarande. I effektreservsystemet kan godkännas sådana kraftverksenheter och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som uppfyller uppställda krav. När Energimyndigheten har fattat ett upphandlingsbeslut ingår den systemansvariga stamnätsinnehavaren med innehavarna av de kraftverksenheter eller av de objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som i ett upphandlingsförfarande godkänts för effektreservsystemet ett avtal om användningen av enheterna. Energimyndigheten fastställer reglerna för användningen av effektreserven samt grunderna för fastställande av de avgifter som tas ut för finansiering av effektreservsystemet. De bestämmelser i kapitel IV i elmarknadsförordningen som gäller resurstillräcklighet förutsätter en komplettering av den nationella lagstiftningen.

Bedömning av behovet av en effektreserv

Energimyndigheten har enligt 4 § i lagen om en effektreserv till uppgift att minst vart fjärde år fastställa behovet av en effektreserv. Effektreserven ska dimensioneras så att den främjar upp-

rätthållandet av en hög elleveranssäkerhet i situationer med förbrukningstoppar och under störningar i elimporten. Uppskattningen av effektreserven har baserat sig på en uppskattning av förväntad förlorad last (timmar per år) och förväntad energi ej levererad (megawattimmar per år) under de kommande åren. Den förväntade förlorade lasten bedömdes i den senaste utredningen till ca 3,6 h/a och den förväntade energin ej levererad till 1200 MWh. Variationen mellan perioderna har varit liten.

I praktiken har Energimyndigheten uppskattat den kapacitet som behövs med två eller tre års mellanrum. Energimyndigheten ordnar ett hörande om sin uppskattning av behovet av effektreserv, vilket gör det möjligt för branschen att framföra sina anmärkningar om denna. Vid anskaffning av effektreserven ska den mängd kapacitet som uppfyller kraven samt anskaffningskostnaderna för effektreserven beaktas. Energimyndigheten kan av grundad anledning i upphandlingsbeslutet avvika från sin tidigare uppskattning av behovet av effektreserver. Anskaffningen av effektreserver ska enligt 5 § i lagen om en effektreserv grunda sig på ett öppet förfarande som baseras på offentliggjorda kriterier och den ska göras på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Lagen om en effektreserv ska med anledning av elmarknadsförordningen ändras så att behovet av effektreserv i fortsättningen ska fastställas utifrån de europeiska och nationella bedömningar av resurstillräcklighet som avses i artiklarna 23 och 24 i elmarknadsförordningen. Effektreservperioden kommer också att förkortas till ett eller två år på det sätt som förutsätts i det beslut om statligt stöd som gäller effektreserven.

Deltagande i effektreserven

En kraftverksinnehavare kan erbjuda effektreservsystemet en separat kraftverksenhet som anslutits till det finska elsystemet och en elförbrukare kan erbjuda systemet ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning när de förutsättningar som anges i 8 och 9 § i lagen om en effektreserv uppfylls. Aktiveringstiden för en enhet som ingår i effektreserven ska vara högst 12 timmar mellan den 1 december och den 28 februari, enheten ska kunna öka effekten med 10 megawatt eller flexibiliteten i elförbrukningen inom 10 minuter från det att order om detta getts och enheten ska ha beredskap för en drifttid på minst 200 timmar med full effekt enligt driftsavtalet mellan den 1 december och den 28 februari.

För kraftverksenheter gäller dessutom villkoret att miljötillstånden och miljökraven inte får hindra att enheten används i enlighet med systemet under driftsavtalets giltighetstid. Bestämmelserna om kraftverk tillämpas i enlighet med 19 § i lagen om en effektreserv också på andelar i en enhet vid ett andelskraftverk och dess innehavare. En elanvändare kan däremot erbjuda systemet en enhet som anslutits till det finska elsystemet och som har förmåga till flexibel elförbrukning antingen som en självständig enhet eller som en kombination av enheter för efterfrågefleksibilitet, dvs. som aggregering.

I lagen om en effektreserv definieras inte närmare vad som avses med en separat kraftverksenhet. Energimyndigheten har vid upphandlingsförfarandet ställt vissa krav på att kraftverksenheten ska vara separat. Energimyndigheten har ansett att en separat kraftverksenhet ska vara oberoende av annan el- och värmeproduktion och att kraftverksenhetsens produktion inte ska påverka den övriga produktionen. En separat kraftverksenhet ska bilda en sådan självständig helhet att den kan producera el självständigt. Också marknadsdomstolen har genom sitt avgörande (MAO:240/18) fastställt att Energimyndigheten får kräva att en separat kraftverksenhet ska kunna producera el självständigt och att ett kraftverk som godkänns för systemet och vars elproduktion baserar sig på elproduktion från en ångturbingenerator ska ha en egen kraftpanna, ångturbin och generator som är åtskild från den övriga produktionen för att säkerställa den åtskillnad som förutsätts i lagen om en effektreserv.

Marknadsdomstolen har i samma avgörande bedömt att man med en i 19 § i lagen om en effektreserv avsedd andel i ett andelskraftverk avser en bråkdel av ett självständigt kraftverk. Enligt marknadsdomstolen ska den tekniska åtskillnaden i förhållande till den övriga produktionen i fråga om ett andelskraftverk bedömas ur hela andelskraftverkets synvinkel. Det ska anses tillräckligt att andelskraftverket har komponenterna för elproduktion och att innehavaren av en andel i ett andelskraftverk självständigt kan bestämma om sin egen andel av kraftverket och dess totala produktion.

De principer för utformning av kapacitetsmekanismerna som avses i artikel 22 i elmarknadsförordningen förutsätter att effektreserven är öppen för deltagande också av energilagringssystem och aggregering av alla enheter som tillhandahåller effektreserv. Dessutom behöver de tekniska kraven för deltagande i effektreserven förenhetligas på det sätt som förutsätts i reglerna för statligt stöd och anbudsstorleken sänkas från 10 megawatt till 1 megawatt för att möjliggöra en bredare deltagarbas. Enheterna ska i enlighet med kraven i utformningsprinciperna i 22 i elmarknadsförordningen uppfylla de angivna gränsvärdena för koldioxidutsläpp, som dock med beaktande av de korta drifttiderna inte anses begränsa deltagandet jämfört med nuläget.

Gränsöverskridande deltagande

En effektreservenhet ska vara ansluten till det finska elsystemet. Enligt regeringens proposition (RP 299/2010 rd) förutsätts för att effektreservsystemet ska fungera att de kraftverksenheter som ingår i systemet kan styras av den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar i Finland. Detta krav uppfylls inte i fråga om kraftverk som styrs av systemansvariga stamnätsinnehavare i andra länder. Energimyndigheten har gjort en bedömning av om kravet uppfylls i samband med ett anbud från en åländsk kraftverksenhet. Enligt Energimyndighetens beslut kunde den åländska kraftverksenheten inte godkännas för effektreservsystemet eftersom den omfattas av styrningsrätten för stamnätsinnehavaren i landskapet Åland. Inom ramen för det nuvarande systemet ska ett kraftverk som finns utomlands eller i landskapet Åland och är direkt anslutet till det finska elsystemet kunna godkännas i systemet, om kraftverket uppfyller de krav som ställs på kraftverken och kan styras i enlighet med det finska systemansvaret.

Lagen om en effektreserv ska ändras så att gränsöverskridande deltagande från landskapet Åland och andra EU-medlemsstater i fortsättningen ska vara möjligt i enlighet med artikel 26 i elmarknadsförordningen, om energitillsynsmyndigheten bedömer att gränsöverskridande deltagande är tekniskt möjligt.

Driftsregler

Enligt 10 § i lagen om en effektreserv ingår den systemansvariga stamnätsinnehavaren ett driftsavtal med innehavarna av de enheter som godkänts för effektreservsystemet. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren fastställer i driftsavtalet reglerna om upprätthållandet av effektreservens driftsberedskap, drivandet av enheten samt utbudandet på marknaden av den el som produceras eller den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av enheten. Energimyndigheten har 2019 fastställt de senaste driftsreglerna som den systemansvariga stamnätsinnehavaren utarbetat för den effektreservperiod som inleds i juli 2020. Det finns egna regler för kraftverksenheter och enheter som erbjuder efterfrågefleksibilitet.

Av de kraftverksenheter som utgör effektreserv bildar stamnätsinnehavaren vintertid ett anbud på dagen före-marknaden för handel med el för vissa timmar. Om anbudet på marknadsvillkor inte räcker till för att uppnå effektbalans, aktiveras erbjudandet om effektreserv och elbörsen fastställer ett pris för effektreservkapaciteten som motsvarar pristaket på dagen före-marknaden.

Elbörsen meddelar stamnätsinnehavaren den aktiverade effektreservmängden. Stamnätsinnehavarna i Finland och Sverige samarbetar när det gäller användningen av effektreservsystemen. Effektreservkapaciteten aktiveras inom ramen för den tillgängliga överföringskapaciteten i förhållande till den effektreservkapacitet som länderna erbjuder. Finlands stamnätsinnehavare kan begära att en kraftverksenhet startas antingen för effektreservsystemets behov eller för andra behov som hänför sig till skötseln av systemansvaret, och då är innehavaren av kraftverksenheten skyldig att aktivera kraftverksenheten. När stamnätsinnehavaren begär att innehavaren av en kraftverksenhet ska aktivera enheten, ingås ett fast avtal till det pris som anges i driftsreglerna.

När en kraftverksenhet är i drift är innehavaren skyldig att på reglerkraftsmarknaden tillhandahålla den uppregleringskapacitet som är tillgänglig i enheten. Anbudet ska lämnas som ett anbud på effektreserv.

En enhet med förmåga till flexibel elförbrukning som utgör effektreserv är vintertid skyldig att på reglerkraftsmarknaden lämna anbud på hela sin uppregleringskapacitet. Anbuden lämnas in med ett pris som motsvarar pristaket på dagen före-marknaden eller till ett sådant högre pris med vilket enheten har deltagit i ett anbudsförfarande som Energimyndigheten ordnat (lastpris). Stamnätsinnehavaren beslutar om aktivering av anbuden, om anbuden på marknadsvillkor inte räcker till för att balansera utbud och efterfrågan.

Elmarknadsförordningen förutsätter att den praxis som tillämpas i fråga om effektreservsystemet ses över. Driftsreglerna ska fastställas i enlighet med kraven i elmarknadsförordningen så att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och fastställandet av elpriset på marknaden, och valet av i vilken ordningsföljd enheterna ska tas i drift ska göras utifrån en totalekonomisk bedömning. Utformningsprinciperna i elmarknadsförordningen förutsätter dessutom att effektreserven i fortsättningen får användas endast om stamnätsinnehavaren sannolikt kommer att uttömma sina balansresurser för att upprätta jämvikt mellan tillgång och efterfrågan. Dessutom ska obalanser avräknas till minst värdet av förlorad last eller till ett värde som är högre än den tekniska prisgränsen på intradagsmarknaden, beroende på vad som är högre. Effektreserven får inte erhålla ersättning från grossistmarknaderna för el eller från balansmarknader och effektreservenheter ska hållas utanför marknaden åtminstone under avtalets löptid.

Skälig ersättning

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren betalar de enheter som utgör effektreserv ersättning för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster i enlighet med Energimyndighetens upphandlingsbeslut. Enligt driftsreglerna får enheter som utgör effektreserv ersättning för upprätthållande av driftsberedskap under vinterperioden. Ersättningen betalas för vinterperioden. Kraftverksenheterna får dessutom ersättning för energimängden i ett anbud som aktiverats på dagen före-marknaden till ett belopp som motsvarar de rörliga kostnader som fastställts enligt driftsreglerna, till vilket fogas kostnaderna för att starta enheten. Också fasta avtal som ingås när en enhet startas på stamnätsinnehavarens begäran prissätts på samma sätt. För ett sådant anbud från en kraftverksenhet som aktiverats på reglerkraftsmarknaden betalar stamnätsinnehavaren enligt de rörliga kostnaderna. För en höjning av driftsberedskapen för en kraftverksenhet som ingår i effektreserven betalar stamnätsinnehavaren under vinterperioden en fast kostnad för höjningen av driftsberedskapen och en separat kostnad för upprätthållandet av driftsberedskapen. En effektreservenhet med förmåga till flexibel elförbrukning får utöver en ersättning för upprätthållande av driftsberedskapen dessutom lastpriset för ett anbud som aktiverats på reglerkraftsmarknaden.

Det nuvarande effektreservsystemet finansieras med särskilda avgifter för elförbrukningen, som grundar sig på utnyttjandet av elsystemet och stamnätet och som den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar har rätt att samla in av användarna av överföringstjänster. Med avgifterna kan täckas de skäligen kostnader som den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar orsakas av fullgörandet av de skyldigheter som följer av lagen om en effektreserv samt en skälig ersättning för skötseln av systemet. Grunderna för bestämmande av avgifterna ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Enligt Energimyndighetens beslut för perioden 2020–2022 ska effektereservavgift tas ut i december–februari i form av energibaserade avgifter baserade på elförbrukningen vardagar kl. 7–21. Effektereservavgift kan också tas ut andra tider än under vinterperioden, om effektreserven medför kostnader. De kostnader för förvaltningen av effektreserven som ska täckas med avgifterna består av ersättningar för upprätthållande av effektreserven (fast ersättning till de enheter som ingår i effektreservsystemet) och driftersättningar (kostnader för användning av enheterna) samt kostnader för skötseln av systemet (kostnader för stamnätsinnehavaren) och en skälig ersättning till stamnätsinnehavaren.

Enligt 20 § i lagen om en effektreserv ska den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar särredovisa skötseln av systemet för upprätthållandet av en effektreserv från övriga affärsverksamheter som företaget bedriver. Skötseln av systemet kan också anförtros ett dotterbolag som i sin helhet ägs av den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar. Bestämmelser om särredovisning av elaffärsverksamheter finns i 12 kap. i elmarknadslagen (588/2013) och i arbets- och näringsministeriets förordning om särredovisning av elaffärsverksamheter (1305/2019). Effektreservsystemet förvaltas av den systemansvariga stamnätsinnehavaren Fingrid Abp:s dotterbolag Finextra Oy.

Enligt den gällande lagen om en effektreserv är upprätthållandet av en effektreserv en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster som innehavaren av effektreservenheten förbinder sig till frivilligt. Skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster är en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI-tjänst) enligt artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. När kriterierna i Altmark Trans- domen (C-280/00) uppfylls ska reglerna för statligt stöd, inklusive förfarandet med förhandsanmälan, inte tillämpas på skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster. Det nuvarande effektreservsystemet uppfyller de s.k. Altmarkkriterierna, och reglerna för statligt stöd tillämpas inte på det.

Elmarknadsförordningen förutsätter att effektreserven anmäls som statligt stöd. På grund av detta behöver det i lagen om en effektreserv tas in bestämmelser om särskilda förutsättningar för betalning av ersättning till företag i svårigheter i enlighet med riktlinjerna för statligt stöd samt i fortsättningen hänvisas till de allmänna bestämmelserna om statligt stöd.

3.2 Andra bestämmelser om leveranssäkerhet

Tryggande av försörjningsberedskapen under undantagsförhållanden

Bestämmelser om tryggande av försörjningsberedskapen med tanke på undantagsförhållanden och allvarliga störningar som kan jämföras med undantagsförhållanden finns i lagen om tryggande av försörjningsberedskapen (1390/1992). I statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen (1048/2018) fastställs nivån på upprätthållandet av försörjningsberedskapen. Enligt beslutet är det strategiska målet för den nationella försörjningsberedskapen att trygga funktionen av sådan infrastruktur, produktion och service som är av en väsentlig betydelse för att befolkningens, näringslivets och försvarets grundläggande behov ska kunna tillgodoses under alla förhållanden.

Målet för försörjningsberedskapsarbetet är att de mest allvarliga undantagsförhållandena ska gå att hantera med nationella åtgärder. För att trygga försörjningsberedskapen bedrivs dock också internationellt samarbete. Målet är att fördjupa det bilaterala samarbetet med Sverige och Norge inom ramen för existerande bilaterala avtal och vid behov genom nya arrangemang. Utöver det bilaterala samarbetet utvecklas dessutom ett mer omfattande nordiskt beredskapssamarbete. Andra bilaterala relationer i syfte att främja försörjningsberedskapsarbetet kan utvecklas både från fall till fall och inom ramen för nya, mer omfattande bilaterala avtal eller arrangemang. Det att Europeiska unionens inre marknad och säkerhetskonstruktioner fungerar har en väsentlig betydelse för Finlands försörjningsberedskapsåtgärder.

Tryggandet av den kritiska infrastrukturens funktion i försörjningsberedskapsverksamheten blir allt viktigare, och tryggandet av energiförsörjningen är en särskild prioritering när det gäller tryggandet av den kritiska infrastrukturens funktion. Utgångspunkten i beredskapen inom energisektorn är fungerande energimarknader, en klar och långsiktig energipolitik som uppmuntrar till investeringar samt energieffektivitet. Försörjningstryggheten i fråga om energi ska baseras på mångsidiga energikällor och bränslen, energiproduktion som med tanke på produktionen av el och värme är tillräcklig och decentraliserad samt på leveranssäkra överförings- och distributionssystem. För att bekämpa klimatförändringen övergår man inom elproduktionen till att i större utsträckning använda förnybara, väderberoende former av energiproduktion, vilket i framtiden framhäver behovet av reglerkraft och ska beaktas vid utvecklingen av elsystemet.

I statsrådets beslut bedöms det att det kommer att uppstå underskott i den inhemska elproduktionskapaciteten vid förbrukningstoppar under kommande vintrar. Tryggandet av en tillräcklig självförsörjningsgrad inom den inhemska elproduktionen är av yttersta vikt ur energiförsörjningssynvinkel, och samtidigt bör ett tillräckligt antal elöverföringsförbindelser och deras funktion tryggas. Den eventuella reservkapacitet som kompletterar elmarknaden får inte störa marknadens funktion eller medföra ojusta konkurrensfördelar för marknadsaktörerna.

Under undantagsförhållanden är det i allmänhet fråga om frågor som hör till den nationella säkerheten och som ur EU-rättens synvinkel i princip hör till medlemsstaternas eget ansvar. Självförsörjningen i fråga om den inhemska elproduktionen och effektens tillräcklighet, inklusive effektreserven, är av betydelse med tanke på energiförsörjningen. Kapacitetsmekanismerna är dock strikt reglerade på EU-nivå. De nya bestämmelserna om kapacitetsmekanismer i elmarknadsförordningen ger medlemsstaterna möjlighet att avvika från den inre marknadens principer för att säkerställa försörjningstryggheten, men medlemsstatens handlingsutrymme är mycket knappt. Av denna anledning behöver lagen om en effektreserv ses över.

Förordningen om riskberedskap inom elsektorn (EU) 2019/941

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG (nedan *riskberedskapsförordningen*) innehåller bestämmelser om bedömning av risker för en trygg elförsörjning och beredskap för kriser också mellan grannländer.

Enligt artikel 4 i riskberedskapsförordningen ska den behöriga myndigheten i en medlemsstat samarbeta med de systemansvariga för överföringssystemen, de systemansvariga för distributionssystemen, tillsynsmyndigheterna, Entso för el, de regionala samordningscentrumen och andra berörda parter, enligt behov för att säkerställa att alla relevanta risker som rör en trygg elförsörjning bedöms. Bedömningen ska vara förenlig med de regler för resurstillräcklighet som fastställs i elmarknadsförordningen.

3.3 Europeiska unionens regler för statligt stöd

EU:s regler för statligt stöd grundar sig på artiklarna 107–109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Enligt artikel 107.1 i FEUF är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna, om inte annat föreskrivs i fördragen. Enligt artikel 107.3 c i FEUF kan kommissionen som förenligt med den inre marknaden emellertid anse stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

Kommissionen har utfärdat riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020 (2014/C 200/01, nedan *riktlinjerna*), i vilka det fastställs på vilka villkor energi- och miljöstöd kan anses vara förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c i FEUF. Tillämpningsperioden för riktlinjerna har förlängts till utgången av 2021.¹¹ I avsnitt 3.1 i riktlinjerna föreskrivs det om gemensamma bedömningsprinciper och i avsnitt 3.2 om allmänna bestämmelser om förenlighet med den inre marknaden. I avsnitt 3.9 i riktlinjerna fastställs villkoren för stöd till tillräcklig produktionskapacitet. Villkoren gäller säkerställande av att den statliga stödåtgärden har ett mål av gemensamt intresse, att det statliga stödet är behövligt och lämpligt, att det har en stimulanseffekt, att stödet är proportionellt och öppet och att otillbörliga negativa effekter på handel och konkurrens undviks. Kommissionen har meddelat att den utfärdar nya riktlinjer mot slutet av 2021.

Enligt artikel 108.3 i FEUF ska kommissionen underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder. Syftet med anmälningsförfarandet är att säkerställa att stöden är förenliga med den gemensamma marknaden. Enligt artikel 108.2 i FEUF ska kommissionen, om den finner att stöd som lämnas av en stat eller med statliga medel inte är förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107, eller att sådant stöd missbrukas, besluta om att staten i fråga ska upphäva eller ändra dessa stödåtgärder inom den tidsfrist som kommissionen fastställer. Innan kommissionen fattar ett beslut ska den ge berörda parter tillfälle att yttra sig.

Upprätthållandet av den nuvarande effektreserven är en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster som innehavaren av effektreservenheten förbinder sig till frivilligt. Skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster är en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI-tjänst) enligt artikel 106.2 i FEUF. När kriterierna i Altmark Trans-domen (C-280/00) uppfylls ska reglerna för statligt stöd, inklusive förfarandet med förhandsanmälan, inte tillämpas på skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster. Det nuvarande effektreservsystemet uppfyller de s.k. Altmarkkriterierna, och reglerna för statligt stöd har inte tillämpats på det.

Elmarknadsförordningen förutsätter att effektreserven anmäls som statligt stöd. På grund av detta måste lagen om en effektreserv ändras så att effektreservsystemet uppfyller kraven enligt riktlinjerna för statligt stöd. Tysklands och Belgiens nuvarande strategiska reserver, som anmälts till kommissionen, påminner i stora drag om Finlands effektreserv. Elmarknadsförordningen förutsätter dock att man säkerställer att de befintliga kapacitetsmekanismerna uppfyller de nya kraven i elmarknadsförordningen.

¹¹ Meddelande från kommissionen (2020/C 224/02), 8.7.2020, EUT C 224/2.

3.4 Bedömning av resurstillräcklighet

Integrationen av de europeiska elmarknaderna har stärkt elleveranssäkerheten genom enhetliga regler för överföring av el över statsgränserna. En ny utmaning för elsystemet är ökningen av den varierande produktionen, vilken skapar ett större behov av flexibilitet och nya innovationer, samt driver handeln i riktning mot realtidsmarknaden. Den pågående globala förändringen i produktions- och förbrukningssystemen för energi, dvs. energiomställningen, har gett upphov till ett behov av att flytta tyngdpunkten i regleringen från skapandet av marknadsstrukturer till en mer omfattande harmonisering.

Varje medlemsstat bär för sin del ansvaret för att energin räcker till och för att bygga ut elproduktionskapaciteten. I sista hand ansvarar varje medlemsstat inom sitt territorium för att elen räcker till. Den nya europeiska regleringen fastställer dock metoder och kriterier för bedömningen av elens tillräcklighet. Den reglerar också de åtgärder genom vilka resurstillräcklighetsproblem i medlemsstaterna kan lösas. Effektreservarrangemanget ska uppfylla kraven i elmarknadsförordningen för att metoden ska kunna användas i syfte att garantera en tillräcklig nivå på elleveranssäkerheten.

I regeringens klimat- och energistrategi på lång sikt som överlämnades till riksdagen i form av en redogörelse 2008 har det slagits fast att Finlands eltillförsel också i fortsättningen i första hand bör grunda sig på den egna produktionskapaciteten och att denna bör kunna täcka förbrukningen också under perioder av toppförbrukning samt eventuella störningar i importen. Hittills har målet inte uppnåtts, även om effektbalansen förväntas förbättras betydligt efter det att den tredje kärnkraftverksenheten i Olkiluoto har färdigställts. I den nationella energi- och klimatstrategin från 2016 fastställdes för sin del åtgärder med vilka Finland ska uppnå de mål för 2030 som då hade skrivits in i regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering (2015–2019) och som avtalats gemensamt inom Europeiska unionen och vara planenligt på väg mot målet att minska växthusgasutsläppen med 80–95 procent fram till 2050. När det gäller effektreservsystemet konstateras det i strategin att det är nödvändigt att bevara systemet för att säkerställa en tillräcklig effekt och att det bör göras flexibla.

I Finland är elförbrukningen vanligen som störst under de kalla vintermånaderna. Den högsta elförbrukningen har under 2011–2019 varierat mellan 13 500 megawatt och 15 100 megawatt per timme. År 2020 var den högsta elförbrukningen den lägsta på 2000-talet (12 400 megawatt) på grund av den exceptionellt milda vintern, medan den 2019 uppgick till mer än 14 500 megawatt. Energimyndigheten har dock uppskattat att de högsta elförbrukningstopparna under de närmaste åren kan uppgå till 15 300–15 500 megawatt under en kall vinterdag i och med den ökade elförbrukningen. Vintern 2020–2021 inföll toppförbrukningen i januari 2021 då den uppgick till ca 14 200 megawatt. Energimyndigheten har inte ännu offentliggjort sin prognos för toppförbrukningen för vinterperioden 2021–2022.

Den elproduktionskapacitet som finns tillgänglig i Finland är betydligt mindre än toppförbrukningen av el. Finlands elproduktionskapacitet uppgick vid utgången av 2019 till ca 17 600 megawatt, och av denna mängd utgjorde vindkraften ca 2 300 megawatt. Under toppförbrukningen vintern 2019–2020 användes 12 300 megawatt. I perioder med toppförbrukning under vintern har tillgången på vindkraft uppskattats till ca 120 megawatt med en kapacitetskoefficient på sex procent. Entso för el uppskattade däremot i sin tillräcklighetsbedömning 2019 att skillnaden mellan Finlands toppförbrukning och produktionen under toppförbrukningen är 3 200 megawatt. En negativ effektbalans gör den finska elmarknaden mottaglig för störningar i elimporten.

Finland har elöverföringsförbindelser till grannländerna till en kapacitet av sammanlagt ca 5 100 megawatt, varav ca 1 400 megawatt till Ryssland. Transmissionskapaciteten mellan Finland

och norra Sverige begränsas med ca 300 megawatt i och med att den tredje kraftverksenheten i Olkiluoto blir färdig. Enligt den nuvarande bedömningen tas den tredje kraftverksenheten i Olkiluoto i drift i början av 2022. Stamnätsbolagen i Finland och Sverige har beslutat att stärka växelströmsförbindelsen mellan länderna senast 2025 genom en ny förbindelse på 800 megawatt från Sverige till Finland och 900 megawatt från Finland till Sverige. Tills vidare finns det inga uppgifter om några andra betydande förändringar i överföringskapaciteten under de närmaste åren. Energimyndigheten har också bedömt att den produktionskapacitet som tas ur drift i Sverige, särskilt i prisområdet SE3, påverkar den förväntade förlorade lasten och behovet av effektreserv. En situation i vilken elimporten från antingen Ryssland eller Sverige avbryts orsakar i sig inte något större problem i fråga om elens tillräcklighet, men om elimporten från båda länderna avbröts samtidigt skulle det redan föreligga en betydande risk för effektbrist. En sådan situation bedöms dock kunna inträffa sällan och vara bara en kort tid.

Enligt Energimyndighetens beslut om behovet av effektreserv 2019 har färdigställandet av den tredje kraftverksenheten i Olkiluoto en betydande positiv inverkan på elleffektens tillräcklighet i Finland. När kraftverket är i drift under vintermånaderna finns det knappast någon risk för effektbrist, medan det i en motsatt situation är befogat att vara oroad över resurstillräckligheten.

Den förväntade förlorade lasten har inte förändrats nämnvärt under de senaste 10 åren som effektreservarrangemanget tillämpats. Effektbalansen inom elproduktionen är fortfarande knapp i Finland, och därför finns det fortfarande ett behov av effektreservsystemet. Den effektreserv för elproduktionen som har upprätthållits har varierat mellan 299 megawatt och 729 megawatt åren 2012–2020 beroende på Energimyndighetens behovskalkyl för varje reservperiod, prisnivå och tillgången på den kapacitet som deltagit i anbudsförfarandet.

I en situation där det förekommer effektbrist i elsystemet är det dock tekniskt inte möjligt att skilja de elförbrukare som har skött sitt balansansvar pålitligt från dem vilkas elleverantörer inte kan fullgöra sina leveransskyldigheter. Om man till följd av effektbrist blir tvungen att begränsa elanvändningen, inriktas begränsningar med undantag av livsviktiga funktioner på alla de elförbrukare som inte har tillräckligt med reservkraft till sitt förfogande. Om elanvändningen måste begränsas, orsakar detta stora kostnader för samhället, näringslivet och konsumenterna.

Den stora effektbristen i det finska elsystemet under kommande vintrar samt det kraftiga beroendet av elimporten från grannländerna, som är en följd av det förstnämnda, utgör en stark grund för förlängning av giltigheten av systemet med en effektreserv för elproduktionen i syfte att balansera produktionen och förbrukningen av el. En fortsatt tillämpning av effektreservsystemet minskar avsevärt risken för att man måste införa begränsningar i elförbrukningen i en situation med störningar i elimporten eller vid andra betydande störningar i elsystemet. Elmarknadsförordningen förutsätter en noggrannare bedömning än tidigare av resurstillräckligheten och behovet av effektreserv i enlighet med de metoder som anges i förordningen.

Till lagen om en effektreserv ska fogas bestämmelser om den europeiska och nationella bedömningen av resurstillräcklighet, fastställande av nivån på den nationella leveranssäkerheten samt beaktande av den nationella genomförandeplanens inverkan på effektreserven. Som ett led i beredningen av anmälan om statligt stöd har ministeriet våren 2021 låtit göra en nationell bedömning av resurstillräcklighet. Statsrådet har dessutom genom ett principbeslut av den 8 juli 2021 i enlighet med Energimyndighetens förslag som målnivå för elleveranssäkerheten fastställt en tillförlitlighetsnorm enligt vilken den förväntade energin ej levererad i det finska elsystemet

är högst 1800 megawattimmar per år och den förväntade förlorade lasten högst tre timmar per år.¹²

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Fastställande av en målnivå för leveranssäkerheten

Det föreslås att målnivån för elleveranssäkerheten fastställs genom beslut av statsrådet utifrån Energimyndighetens förslag. Beslutet ska fattas vid statsrådets allmänna sammanträde.

Hittills har ingen allmän målnivå för leveranssäkerheten fastställts i Finland, utan Energimyndigheten har vid anskaffningen av effektreserven fastställt den nivå på basis av vilken effektreserven har dimensionerats. Artikel 25 i elmarknadsförordningen förutsätter att en medlemsstat fastställer en nivå på försörjningstryggheten när medlemsstaten tillämpar en kapacitetsmekanism, för Finlands del en effektreserv. Tillförlitlighetsnormen, som anger nivån för leveranssäkerheten, ska grunda sig på de metoder som anges i förordningen och beräknas med hjälp av minst värdet av förlorad last och kostnaden för ny resurs för en viss tidsram och ska uttryckas som förväntad energi ej levererad och förväntad förlorad last. Energimyndigheten ska beakta målnivån för leveranssäkerheten vid upphandlingen av effektreserven som en faktor som dimensionerar effektreserven.

Enligt 67 § 1 mom. i grundlagen avgörs de ärenden som hör till statsrådet vid statsrådets allmänna sammanträde eller vid det ministerium som saken gäller. Vid allmänt sammanträde avgörs vittsyftande och principiellt viktiga ärenden samt sådana andra ärenden vars betydelse kräver det. Närmare bestämmelser om grunderna för hur statsrådets beslutanderätt organiseras utfärdas genom lag.

Enligt 12 § i lagen om statsrådet (175/2003) finns bestämmelser om ärenden som ska avgöras vid statsrådets allmänna sammanträde i grundlagen, i annan lag eller i statsrådsförordning. Ärenden som ska avgöras vid statsrådets allmänna sammanträde är utöver de som räknas upp i 12 § 2 mom. även övriga ärenden vars samhällspolitiska eller ekonomiska betydelse förutsätter det. I och med att samhället är allt mer beroende av tillgången på el kan fastställandet av en målnivå för elleveranssäkerheten betraktas som en fråga av samhällspolitisk och ekonomisk betydelse.

Bedömning av resurstillräcklighet

För att komplettera den europeiska bedömning av resurstillräcklighet som krävs enligt elmarknadsförordningen föreslås det att det i Finland görs en nationell bedömning av resurstillräckligheten i elsystemet minst vartannat år. Vid bedömningen kan medlemsstaten ta hänsyn till särdrag i den nationella efterfrågan och tillgången på el som komplement till den bedömning som görs av Entso för el. Uppgiften ska skötas av Energimyndigheten. Energimyndigheten ska vid behov begära ett utlåtande av Acer om huruvida avvikelserna mellan den nationella bedömningen av resurstillräcklighet och den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet är motiverade.

¹² Statsrådets principbeslut om en målnivå för elleveranssäkerheten (tillförlitlighetsnorm), TEM/2021/117, <https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f8073fb57>

Gränsöverskridande deltagande

I lagen om en effektreserv föreslås en bestämmelse om gränsöverskridande deltagande i enlighet med kraven i artikel 26 i elmarknadsförordningen. Energimyndigheten ska vid upphandlingen av en effektreserv alltid bedöma om det är tekniskt möjligt att i effektreserven ta med sådana resurser som finns i landskapet Åland, Sverige, Estland eller Norge.

Sänkt tröskel för att ingå i effektreserven

Det föreslås att möjligheten att ingå i effektreservsystemet ska utvidgas till att också gälla energilagringsanläggningar. Dessutom ska alla aktörer som tillhandahåller resurser kunna erbjuda sina resurser aggregerade. Också de tekniska krav som ställs på enheter som ingår i effektreserven förenhetligas i fråga om produktionsanläggningar, objekt med förmåga till flexibel elförbrukning och energilager. Anbudsstorleken sänks till 1 megawatt, vilket gör det möjligt för ett större antal marknadsaktörer att ingå i effektreserven. Enheten ska också uppfylla de utsläppsgränser som anges i artikel 22.4 i elmarknadsförordningen.

Driftsregler för effektreserven

Elmarknadsförordningen förutsätter att en kapacitetsmekanism inte utan grund påverkar utbudandet av el och fastställandet av elpriset på marknaden. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska fastställa driftsreglerna för effektreserven så att mekanismen inte utan grund påverkar utbudandet av el och fastställandet av elpriset. Driftsreglerna ska också beakta de krav som i artiklarna 21, 22 och 26 i elmarknadsförordningen ställs på kapacitetsmekanismer. Förordningen förutsätter i fråga om strategiska reserver att resurserna får aktiveras endast om balansresurserna sannolikt kommer att uttömmas. Dessutom ska obalanser avräknas till minst värdet av förlorad last eller till ett värde som är högre än den tekniska prisgränsen på intradagsmarknaden, beroende på vad som är högre. De resurser som ingår i den strategiska reserven får inte heller erhålla ersättning från grossistmarknaderna för el eller från balansmarknader och resurserna ska hållas utanför marknaden, åtminstone under avtalets löptid.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Konsekvenser för elproducenter och andra aktörer på elmarknaden

Den effektreserv för elproduktionen som har upprätthållits har åren 2012–2020 varierat mellan 299 megawatt och 729 megawatt. Kostnaderna för systemet har under de tre senaste upphandlingsperioderna varit ca 2 miljoner euro per 100 megawatt. För effektreservsperioden 2020–2022 är effektreserven 611 megawatt och kostnaderna förblev på samma nivå som tidigare.

Beloppet av de totala kostnaderna för effektreserven påverkas av storleken på den reserv som upphandlas, de anbud som lämnats av innehavarna av de kraftverk, energilager och enheter med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i anbudsförfarandet, antalet enheter som erbjuder systemet samt löptiden för avtalen om effektreserv. En sänkning av anbudsstorleken från 10 megawatt till 1 megawatt och möjliggörandet av lagring och aggregering bedöms vara ägnade att minska kostnaderna för systemet i och med att anbudsunderlaget blir större. En förkortning av upphandlingsperioden bedöms i betydande grad öka den administrativa börda som den nuvarande effektreserven orsakar Energimyndigheten, den systemansvariga stamnätsinnehavaren och dem som tillhandahåller reserver. En kortare upphandlingsperiod skulle öka osäkerheten hos innehavarna av de enheter som ingår i reserven om framtida intäkter, vilket skulle göra det

mindre lockande att ingå i reserven. På grund av en kortare upphandlingsperiod skulle innehavarna av de enheter som ingår i reserven dessutom bli tvungna att på kortare tid samla in de kostnader som behövs för upprätthållandet av reserven, vilket kan öka kostnaderna.

Målnivån för leveranssäkerheten, utifrån vilken effektreserven dimensioneras, fastställs i enlighet med förslaget genom beslut av statsrådet utifrån Energimyndighetens förslag. Fastställandet av målnivån för leveranssäkerheten baserar sig på kraven i elmarknadsförordningen och bidrar till att minska det nationella handlingsutrymmet i fråga om bedömningen av behovet av effektreserv och dimensioneringen av effektreserven. Också den europeiska och nationella bedömningen av resurstillräcklighet formaliserar och styr medlemsstaterna i fråga om bedömningen av behovet och dimensioneringen av effektreserven. Dessutom förutsätts av medlemsstaterna en handlingsplan som beskriver de åtgärder för att förbättra elmarknadens funktion som medlemsstaten förbinder sig att vidta för att säkerställa att reserven inte används permanent, utan att reserven kan frångås genom att man med andra nationella åtgärder förbättrar resurstillräckligheten i medlemsstaten. Finland har i juli 2020 lämnat in sin handlingsplan till kommissionen, som gav sitt yttrande i oktober 2020. Finland har uppdaterat sin handlingsplan i januari 2021. Planen har också publicerats i enlighet med elmarknadsförordningen. Det bedöms att effektreserven kommer att behövas i samband med energiomställningen för att säkerställa resurstillräckligheten under vinterperioderna när det finns risk för effektbrist.

De nya principerna för utformning av kapacitetsmekanismer påverkar i betydande grad driftsreglerna för effektreserven och användningen av effektreserven i fortsättningen. Hittills har man genom nationella åtgärder kunnat minimera effektreservens negativa konsekvenser för marknaden och Energimyndigheten har vid upphandlingen säkerställt att systemets negativa konsekvenser för elmarknaden blir så små som möjligt. I fortsättningen aktiveras alla effektreservresurser på reglerkraftsmarknaden, när kraftverksanbuderna hittills har lämnats till dagen före marknaden under vintersäsongen. Ändringen bedöms inte ha någon betydande inverkan på elmarknaden, eftersom anbuderna på effektreserv hålls åtskilda från övriga anbud på reglerkraftsmarknaden.

Den största förändringen med tanke på elmarknaden är utformningsprincipen enligt vilken obalanser på marknaden i fråga om de timmar under vilka effektreserven aktiveras ska avräknas till minst värdet av förlorad last (VoLL) eller till ett värde som är högre än den tekniska prisgränsen på intradagsmarknaden, beroende på vad som är högre. I fortsättningen stiger alltså obalanspriset under de timmar då effektreserven aktiveras till minst 10 000 euro per megawattimme. Tillämpningen av prisgränsen kan bidra till att öka den marknadsbaserade flexibiliteten på intradagsmarknaden och reglerkraftsmarknaden. En förutsättning för aktivering av den marknadsbaserade flexibiliteten är då att ett eventuellt hot om effektbrist är känt i tillräckligt god tid på förhand.

Förutsägbarheten påverkas av utformningsprincipen, enligt vilken effektreserven kan aktiveras endast om balansresurserna sannolikt kommer att uttömmas. Därför bör stamnätsinnehavarens praxis för bedömning av om balansresurserna är tillräckliga vara väl känd. Om principen tillämpas på ett icke-transparent sätt, kan anbud på marknadsvillkor bli oanvända på reglerkraftsmarknaden när det råder brist på el. Detta bidrar i sin tur till att höja elpriset på grund av de nya grunderna för prissättning av en obalans. En tillräcklig förutsägbarhet i verksamheten kan däremot ha en positiv inverkan på resurstillräckligheten och leveranssäkerheten, om förbrukningsflexibiliteten kan aktiveras på marknadsvillkor. Prissättningen av en obalans kan också leda till alltför stor försiktighet och till att man skapar ett överskott i den egna energibalansen för säkerhets skull.

Det kan i fortsättningen vara möjligt att ingå i effektreserven från landskapet Åland och från de grannländer som hör till EU och EES, om Energimyndigheten bedömer att sådant gränsöverskridande deltagande är tekniskt möjligt. Redan i nuläget kan resurser i Sveriges effektreserv aktiveras för Finlands behov, om det anses vara systemtekniskt förnuftigt. Ett egentligt gränsöverskridande deltagande, så att t.ex. ett svenskt kraftverk ingår i Finlands effektreserv, förutsätter dock tillräcklig säkerhet om att kapaciteten står till förfogande i perioder med toppförbrukning under vintern, och att överföringsförbindelserna inte begränsar utnyttjandet av resursen för Finlands behov. Om ett gränsöverskridande deltagande anses vara möjligt och det finns intresse för ett gränsöverskridande deltagande i Finlands reserv, skulle det öka antalet resurser som lämpar sig för effektreserven, vilket i sin tur kan ha en positiv inverkan på resurstillräckligheten och prisnivån på reserven. I den nuvarande marknadsmodellen utnyttjas överföringsförbindelserna dock så noggrant som möjligt till förmån för marknaden, och därför är det mycket osannolikt att gränsöverskridande överföringskapacitet skulle finnas tillgänglig i ett land med effektbrist i en situation där det råder brist på kapacitet.

Konsekvenser för den systemansvariga stamnätsinnehavaren

De ändringar som föreslås i lagen om en effektreserv har konsekvenser för den systemansvariga stamnätsinnehavaren. Den frekventare bedömningen av effektreserven och upphandlingen av effektreserv samt de andra föreslagna ändringarna bedöms medföra extra arbete för den systemansvariga stamnätsinnehavaren.

Konsekvenser för hushållen och företagen som elförbrukare

Kostnaderna för effektreserven tas ut i stamnätstarifferna under vintersäsongen. De årliga kostnaderna för den el som förbrukas i Finland har varit ca 0,01 cent per kilowattimme. Andelen utgör ungefär en promille av det totala pris som en småförbrukare betalar för elen. Kostnadsnivån för effektreservsystemet beräknas förbli på samma nivå. I praktiken bedöms de eventuella ändringar i systemets kostnadsnivå som följer av förslaget inte ha någon nämnvärd inverkan på slutsumman i elräkningen för hushållen.

Tröskeln för att kunna ingå i effektreserven görs lägre i och med att gränsen för anbudsstorleken sänks från 10 megawatt till 1 megawatt och reserven utvidgas så att den omfattar även energilager och aggregering av alla typer av reserver. Ändringarna bedöms öka konkurrensen vid upphandlingen av reserven och på så sätt minska kostnaderna för effektreservsystemet. Hittills har de anläggningar för efterfrågefleksibilitet som valts till effektreserven varit stora värmepumpar. En sänkning av anbudsstorleken kan leda till att resurserna överförs från den konkurrensutsatta marknaden till effektreserven. För de aktörer som deltar i effektreserven och som också har möjlighet att vara verksamma på en konkurrensutsatt marknad är det fråga om att välja mellan kompensation på marknadsvillkor och den nytta som fås genom effektreservsystemet. Då ska det genom driftsreglerna och villkoren för effektreserven i tillräcklig utsträckning säkerställas att läckaget från den konkurrensutsatta marknaden till effektreserven är litet. Effektreserven ska inte inverka på elmarknadens funktion. Dessutom förbättras leveranssäkerheten inte av att resurserna överförs från den konkurrensutsatta marknaden till effektreserven, om resursen i fråga inte avser avsluta sin verksamhet.

I fortsättningen är det mycket höga pris som betalas för obalanser som uppstår under användningen av effektreserven teoretiskt detsamma eller högre än värdet på el för kunden. I teorin lönar det sig alltså inte för den som är ansvarig för obalansen att skaffa den avsedda mängden

el. Detta ger kunderna eller deras balansansvariga en mycket stark signal om att ombesörja balans eller överskott vid dessa tidpunkter och styr elanvändarnas verksamhet i högre grad än tidigare.

Konsekvenser för samhällsekonomin

Propositionen bedöms inte i sig ha några betydande samhällsekonomiska konsekvenser. Som en alternativ kostnad för systemet kan dock anses de kostnader som utan de föreslagna åtgärderna skulle förorsakas samhället, näringslivet och konsumenterna av att elanvändningen begränsas i en eventuell situation med effektbrist. Dessa kostnader är ansevärda och överskrider mångfald kostnadseffekterna av systemet samt verkningarna på elmarknadspriset. Ändringarna i elmarknadsförordningen i fråga om prisbildningen för en obalans lär kunna påverka stora elanvändares beteende när de minskar sin elförbrukning under dyra timmar och detta kan ha en liten negativ inverkan på nationalprodukten.

4.2.1 Konsekvenser för myndigheterna

De ändringar som föreslås i fråga om effektreserven beräknas öka Energimyndighetens administrativa arbete jämfört med nuläget. Energimyndighetens arbete utökas av att tröskeln för att ingå i effektreserven görs lägre genom att anbudsstorleken sänks till 1 megawatt, energilager får ingå i reserven samtidigt som alla enheter som uppfyller de tekniska kraven får tillhandahållas ensamma eller tillsammans genom aggregering, upphandlingsperioden förkortas från nuvarande två eller tre år till ett år, effektreserven bedöms minst vartannat år och de nya krav som i elmarknadsförordningen ställs på tillämpning av noggrannare metoder ska iakttas vid den nationella bedömningen av resurstillräcklighet. Också utarbetandet av ett förslag om genomförandet av försörjningstryggheten utifrån gemensamma europeiska metoder bedöms medföra extra arbete för Energimyndigheten. Mängden extra arbete uppskattas på årsnivå uppgå till i genomsnitt sju personmånader, dvs. till ca 50 000 euro per år och tilläggsanslag för detta ingår under Energimyndighetens omkostnadsmoment 32.01.09. I budgetpropositionen för 2022 som en del av genomförande av bestämmelserna om elmarknaden i paketet för ren energi. Regleringen på unionsnivå är ny, och verkställigheten av lagen är förknippad med vissa osäkerhetsfaktorer, framför allt när det gäller den nationella bedömningen av resurstillräcklighet och fastställandet av behovet av en effektreserv. Det är därför nödvändigt att följa Energimyndighetens eventuella andra behov av tilläggsresurser, och riktlinjer om behovet dras vid behov upp i samband med framtida planer för de offentliga finanserna och beslut om statsfinanserna.

Energimyndigheten ska för fastställelse av regler och villkor i enlighet med propositionen ta ut en prestationsavgift i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). I Energimyndighetens beslut om upphandling av en effektreserv ska ändring kunna sökas i enlighet med förfarandet för offentlig upphandling. Att antalet anbud sannolikt ökar som en följd av sänkningen av upphandlingströskeln för effektreserven och i synnerhet att upphandlingsperioden förkortas till ett år leder sannolikt till enskilda tilläggsfall som förs till marknadsdomstolen för behandling. Eftersom intervallen mellan upphandlingsbesluten ska vara ett år, bedöms den mängd extra arbete som förslaget eventuellt medför för domstolsväsendet årligen från och med 2023 vara sex personmånader, alltså 46 000 euro per år. Avsikten är att behovet av tilläggsanslag ska täckas med en anslagsöverföring från moment 32.01.01 (Arbets- och näringsministeriets omkostnader) under arbets- och näringsministeriets huvudtitel till moment 25.10.03 (Omkostnader för övriga domstolar) under justitieministeriets huvudtitel från och med 2023. Riktlinjer för eventuella andra behov av tilläggsresurser dras upp i samband med framtida planer för de offentliga finanserna och beslut om statsfinanserna.

Riktlinjer för eventuella behov av tilläggsresurser dras upp i samband med framtida planer för de offentliga finanserna och beslut om statsfinanserna.

4.2.2 Konsekvenser för miljön

Effektreserven ska i fortsättningen uppfylla de utsläppsgränser som elmarknadsförordningen fastställt för kapacitetsmekanismerna och som under övergångsperioden är 550 gram koldioxid från fossilt bränsle per kilowattimme el och senast den 1 juli 2025 för kapacitet som har påbörjat kommersiell produktion före ikraftträdandet av förordningen och med utsläpp på mer än 550 gram koldioxid från fossilt bränsle per producerad kilowattimme el och mer än 350 kg koldioxid från fossilt bränsle i genomsnitt årligen per installerad kilowattimme. Utsläppsgränsvärdet beräknas på grundval av uppgifter om effektiviteten hos produktionsenhetens utformning, dvs. nettoverkningsgraden vid nominell kapacitet under relevanta standarder från Internationella standardiseringsorganisationen (ISO).

Den föreslagna lagen har inga betydande miljökonsekvenser jämfört med nuläget, eftersom de kraftverksenheter som ska ingå i systemet sannolikt kommer att användas för elproduktion endast sällan. Av de kraftverksenheter som hör till systemet förutsätts också att de miljötillstånd och miljökrav som gäller dem inte hindrar idrifttagning av enheten i enlighet med effektreservsystemet under driftsavtalets giltighetstid. Ett mångsidigare utbud av effektreservenheter kan ha en positiv men mycket liten inverkan på utsläppen från effektreservsystemet. Förslaget påverkar inte den totala mängden koldioxidutsläpp på EU-nivå, eftersom kraftverken inte beviljas mera utsläppsrätter i detta syfte. Kraftverken måste köpa de extra utsläppsrätter som de eventuellt behöver på marknaden. Konsekvenserna bör i princip täckas med nuvarande resurser. Riktlinjer för eventuella behov av tilläggsresurser dras upp i samband med framtida planer för de offentliga finanserna och beslut om statsfinanserna.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för elleveranssäkerheten

Syftet med propositionen är att säkerställa att den nivå på elleveranssäkerheten som fastställs genom statsrådets beslut uppfylls i framtiden. Europeiska unionens mål för minskning av utsläppen och Finlands mål för koldioxidneutralitet 2035 påverkar elleveranssäkerheten i och med att den förnybara produktionen ökar och den produktion som är oberoende av vädret minskar i systemet. Effektreservsystemet behövs för att säkerställa att det finländska elsystemet har tillräcklig effekt.

Färdigställandet av den tredje kraftverksenheten i Olkiluoto har en betydande positiv inverkan för att trygga en tillräcklig eleffekt i Finland. Efter detta bedöms situationen åtminstone temporärt försämrats till följd av förbudet mot användning av kol inom elproduktionen i perioder med toppförbrukning under vintersäsongen. Behovet av effektreservsystemet bedöms minst väntat år i samband med den nationella bedömningen av resurstillräcklighet. Dessutom ska medlemsstaten i enlighet med sin nationella genomförandeplan vidta åtgärder för att fasa ut kapacitetsmekanismerna och avhjälpa bristfälligheter i marknadsmekanismen. Effektreservsystemet förutsätter dessutom godkännande av kommissionens generaldirektorat för konkurrens och systemet kan godkännas för högst tio år i sänder. Effektreservsystemet minskar i betydande grad sannolikheten för uppkomsten av en allvarlig effektbrist och risken för att man blir tvungen att begränsa elanvändningen. Systemet dimensioneras alltid enligt det befintliga behovet för att trygga leveranssäkerheten och hålla kostnaderna på en rimlig nivå.

Konsekvenser för sysselsättningen

Upprätthållandet av driftsberedskapen hos de enheter som ingår i effektreserven har traditionellt sysselsatt driftspersonalen vid några kraftverksenheter samt indirekt sådana parter som producerar stödtjänster för enheterna. Enligt vad som föreslås ska rätten att delta utvidgas till att omfatta energilagrar och anbudsstorleken minskas. Då kommer också storleken på effektreservens enheter sannolikt att minska och enheterna kommer att aggregeras i större utsträckning än tidigare, vilket innebär att det behövs driftspersonal för flera enheter. Förbrukningsflexibiliteten och hanteringen av energilagren bedöms dock sysselsätta mindre driftspersonal än vid de traditionella kraftverken. Av denna anledning bedöms förslaget inte ha några betydande konsekvenser för sysselsättningen.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Fastställande av en nivå för leveranssäkerheten

Enligt artikel 25.2 i elmarknadsförordningen fastställs tillförlitlighetsnormen av medlemsstaten eller en behörig myndighet som har utsetts av medlemsstaten, på förslag av tillsynsmyndigheten. En tillförlitlighetsnorm ska på ett transparent sätt ange den nödvändiga nivån för medlemsstatens försörjningstrygghet. Fastställandet av en nivå på elleveranssäkerheten utgör grunden för införandet av kapacitetsmekanismen. Ett alternativ till detta är att medlemsstaten överlämnar fastställandet av nivån för leveranssäkerheten till den behöriga myndighet som den anser lämplig och som godkänner förslaget på förslag av tillsynsmyndigheten. I bägge fallen ska tillförlitlighetsnormen baseras på den metod som anges i artikel 23.6 i elmarknadsförordningen. Fastställandet av en målnivå för leveranssäkerheten kan dock betraktas som en del av säkerställandet av den nationella leveranssäkerheten och till sin karaktär som ett sådant politiskt beslut att det finns skäl att genom ett beslut av statsrådet fastställa tillförlitlighetsnormen.

Gränsöverskridande deltagande

Artikel 26 i elmarknadsförordningen förutsätter att de strategiska reserverna ska vara öppna för direkt gränsöverskridande deltagande av kapacitetsleverantörer i en annan medlemsstat, om det är tekniskt genomförbart. Medlemsstaterna kan dock enligt artikel 26.2 i förordningen kräva att den utländska kapaciteten är lokaliserad i en medlemsstat som har direkt nätanslutning med den medlemsstat som tillämpar mekanismen.

Ändringssökande

Lagen innehåller inga bestämmelser om begäran om omprövning. De beslut som meddelats med stöd av lagen anses vara sådana där ärendet på grund av sin natur utreds särskilt grundligt redan i det första förvaltningsförfarandet. En omprövningsfas kan således i onödan förlänga den totala behandlingstiden.

5.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater

Sverige

Det system med effektreserver som används i Sverige baserar sig på lagen om effektreserv (2003:436). Lagens giltighetstid har förlängts till den 15 mars 2025 genom lag 2016:422, och

av den anledningen kan Sverige göra en underrättelse om statligt stöd till Europeiska kommissionen senare än Finland. Den systemansvariga stamnätsmyndigheten Svenska Kraftnät ansvarar med stöd av lagen för ordnandet av effektreserven. Stamnätsmyndigheten skapar en effektreserv om högst 2000 megawatt genom att den ingår avtal med elproducenter om ökning av produktionskapaciteten och genom att avtala om minskning av elförbrukningen med dem som förmår göra det. Kostnaderna för effektreservsystemet täcks med avgifter som de balansansvariga betalar till stamnätsmyndigheten. Avgiftens storlek baserar sig på omfattningen av balansansvaret enligt avtalet mellan den balansansvarige och den systemansvariga myndigheten och omfattningen av den balansansvariges obalans under betalningsperioden. Stamnätsmyndigheten beslutar om avgiften.

Sverige har för avsikt att komplettera lagen om effektreserv så att den överensstämmer med bestämmelserna i elmarknadsförordningen¹³. Till lagen fogas en bestämmelse som klargör att den svenska lagen innehåller kompletterande bestämmelser om artiklarna 20–24 i förordningen. I lagen förtydligas att den systemansvariga myndigheten endast som en sista utväg, för att undanröja resurstillräcklighetsproblem, får säkerställa att en effektreserv finns tillgänglig. Lagen ändras så att den systemansvariga myndigheten kan skapa en effektreserv genom att ingå avtal om ytterligare produktionskapacitet också med en ägare av en energilagringsanläggning. Till lagen fogas också begränsningar enligt vilka en anläggning som ingår i effektreserven inte samtidigt får erhålla ersättning från grossistmarknaden för el eller delta på balans- eller elmarknaderna.

Bestämmelserna om effektreserver kompletteras genom förordningen om effektreserv (2016:423). Det föreslås att det till förordningen fogas ett krav enligt elmarknadsförordningen på miljökonsekvenserna av de anläggningar som ingår i effektreserven. Till förordningen fogas en begränsning enligt vilken en produktionsanläggning, som tagits i drift senast den 4 juli 2019 och har utsläpp på mer än 550 gram CO₂/kWh, inte får ingå i effektreserven. Från och med den 1 juli 2025 får en produktionsanläggning som tagits i drift före den 4 juli 2019 och med utsläpp på mer än 550 g CO₂/kWh och mer än 350 kg koldioxid i genomsnitt årligen per installerad kilowatt inte ingå i effektreserven.

Danmark

I Danmark har stamnätsinnehavaren Energinet enligt elförsörjningslagen (*Lov om elforsyning*)¹⁴ ansvaret för att upprätthålla leveranssäkerheten i elsystemet. Trots att Danmark ännu inte har någon strategisk reserv har Energinet aktivt förespråkade att en sådan tas i bruk i östra Danmark (DK2) för den femårsperiod som inleds efter 2025. Diskussioner om behovet av en strategisk reserv har förts med intressentgrupperna och energiförvaltningen redan i några år, men tills vidare har man inte kommit överens om att inrätta en reserv. Danmark har inte ansett att alternativa kapacitetsmekanismer är användbara i Danmark för att trygga elleveranssäkerheten.

Belgien

Belgien har tillgång till en strategisk reserv som kommissionen har godkänt som statligt stöd fram till utgången av mars 2022. Bestämmelser om kapacitetsmekanismer finns i en lag som

¹³ <https://www.regeringen.se/493729/contentassets/eebaea6369864871b1e88878c6ed66d1/energimarknadsinspektionens-rapport-med-forslag-for-genomforande-av-eu-lagstiftning-pa-elmarknadsområdet-samt-for-genomforande-av-vissa-delar-av-det-omarbetade-fornybartd-i-rektivet>

¹⁴ Kapitel 5, § 27 a: <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/119>

gäller ordnande av elmarknaden, där bl.a. förfarandena för fastställande av nivån för leveranssäkerheten, fastställande av den strategiska reserv som behövs för vintersäsongen och upphandling av reserven fastställs. Belgien har fattat beslut om att lägga ned alla sina kärnkraftverk senast 2025, och har därför stannat för att bereda införandet av en kapacitetsmekanism som omfattar hela marknaden. Europeiska kommissionen har godkänt den mekanism som Belgien avser införa. Avsikten är att kapacitetsmekanismen ska tas i bruk 2025 så att konkurrensutsättningen av kapaciteten för den första upphandlingsperioden kan inledas redan hösten 2021.

Tyskland

I Tyskland finns bestämmelser om en effektreserv utanför elmarknaden och fastställande av effektreserven i 13e och 13h § i energimarknadslagen (EnWG). Effektreserven tas i bruk enbart på begäran av överföringsnätsinnehavaren och både produktionsanläggningar, energilager och tillhandahållare av flexibilitet får delta i den. Reserven ska bildas minst vartannat år genom konkurrensutsättning och ska från och med den 1 oktober 2020 uppgå till 2 000 megawatt. Regleringen av effektreserver är ny i Tyskland, och detta är första gången som en reserv bildas. Tysklands ministerium för ekonomi- och energi (BMWi) bedömer minst vartannat år om effektreserven är tillräcklig för att trygga elleveranssäkerheten. Kostnaderna för effektreserven tas i form av nätavgifter ut av slutförbrukarna av el. Dessa bestämmelser om effektreserven kompletteras genom förordningen om effektreserv (KapResV).

I Tyskland används också tre andra system som kan betraktas som sådana kapacitetsmekanismer som omfattas av elmarknadsförordningen. Nätreserven (*Netzreserve*) är avsedd att lösa långvariga situationer med effektbrist och består av produktionsanläggningar som tagits ur bruk och av anläggningar som ännu inte är färdiga att användas. Laster som kan kopplas bort (*abschaltbaren Lasten*) är däremot laster som snabbt kan kopplas bort från elsystemet under kortvariga förbrukningstoppar. Avsikten är att systemet i framtiden ska utvecklas i riktning mot större förbrukningsflexibilitet. Målet är en mekanism med hjälp av vilken man strävar efter att överföra brunkolskraftverken till en säkerhetsreserv (*Sicherheitsbereitschaft*), i första hand för att minska utsläppen, men också för att garantera leveranssäkerheten i situationer där resurserna är otillräckliga. Också Tyskland är tvunget att anpassa sin kapacitetsmekanism till kraven i elmarknadsförordningen.

6 Remissvar

Arbets- och näringsministeriet begärde den 4 februari 2021 utlåtanden om utkastet till regeringens proposition med förslag till lagstiftning om ibruktage av enheten för centraliserat informationsutbyte på elmarknaden. Remisstiden gick ut den 8 mars 2021. Utlåtanden begärdes av Energimyndigheten, Försörjningsberedskapscentralen, Konkurrens- och konsumentverket, Ålands landskapsregering, finansministeriet, justitieministeriet, miljöministeriet, Bioenergi rf, Energianvändare i Finland rf, Fingrid Abp, Finlands Egnahemsförbund rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Fastighetsförbund rf, Finlands Kommunförbund rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands Närenergiförbund rf, Finlands näringsliv rf, Finsk Energiindustri rf, Finska vindkraftföreningen rf, Företagarna i Finland rf, Kemiindustrin KI rf, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry, Lokalkraft rf, Skogsindustrin rf samt Teknologindustri rf. I begäran om utlåtande ombads remissinstanserna särskilt ta ställning till vilka konsekvenser den årliga upphandling av en effektreserv som föreslås i utkastet skulle ha jämfört med om upphandlingen skulle göras vartannat år.

Utlåtande lämnades av Energimyndigheten, Försörjningsberedskapscentralen, Konkurrens- och konsumentverket, Ålands landskapsregering, finansministeriet, justitieministeriet, miljöministeriet, Bioenergi rf, Energianvändare i Finland rf, Finsk Energiindustri rf, Finlands Fastighetsförbund rf, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Närenergiförbund rf, Teknologindustri rf, Ampner Oy, EPV Energi Ab, Fingrid Abp, Industrins Kraft Abp, Kymppivoima Oy samt Vasa Elektriska Ab.

I flera utlåtanden understöder remissinstanserna allmänt effektreservsystemet och visar å andra sidan förståelse för de ändringsbehov som elmarknadsförordningen medför. I vissa utlåtanden anses de föreslagna ändringarna i betydande grad förändra effektreservsystemets funktion.

I Energimyndighetens och Fingrid Abp:s utlåtanden påpekas att den årliga upphandlingen av en effektreserv ökar deras arbetsmängd. Energimyndigheten konstaterar dessutom att aktörernas intresse för att erbjuda sina resurser till effektreserven kan minska, vilket kan höja kostnaderna för systemet. Också Finsk Energiindustri rf konstaterar i sitt utlåtande att en årlig upphandling inte nödvändigtvis är det bästa möjliga genomförandealternativet. I vissa utlåtanden var man dock positivt inställd till den årliga upphandlingen.

Energimyndigheten konstaterar i sitt utlåtande att den anser att den föreslagna nationella bedömningen av resurstillräcklighet och behovet av effektreserv varannat år är tillräcklig. I vissa utlåtanden ansågs granskningsintervallet för en bedömning av resurstillräcklighet som görs varannat år vara för långt. I några utlåtanden föreslås det att Energimyndigheten ska fastställa behovet av effektreserv tillsammans med grannländerna.

I flera utlåtanden kommenterades sänkningen av kapacitetsgränsen för effektreservenheter till 1 megawatt, och ändringen anses i huvudsak vara välkommen. Å andra sidan anses sänkningen av anbudsgränsen göra det möjligt för sådana resurser att delta i effektreserven som också har marknadsvärde. I några utlåtanden understöds möjligheten att delta i aggregering av energilager samt produktion och lager. Däremot påpekar Energimyndigheten i sitt utlåtande att det för produktionsanläggningarnas del skulle vara bra att överväga möjligheten att delta i aggregering åtminstone i fråga om de största kraftverksenheter. Fingrid Abp framförde i sitt utlåtande att det inte är förnuftigt att objekt med förmåga till flexibel förbrukning deltar i effektreserven, eftersom förbrukningen bör vara flexibel på marknadsvillkor. Fingrid Abp anser det vara viktigt att effektreserven för att ha beredskap inför situationer med längre elbrist i huvudsak ska basera sig på elproduktionskapacitet.

I en del utlåtanden anses det oklart hur objekt eller energilager med förmåga till flexibel förbrukning ska kunna uppfylla de föreslagna kraven på effektreservenheter. I flera utlåtanden framförs också detaljerade förslag till ändringar i lagförslaget.

När det gäller gränsöverskridande deltagande anser Energimyndigheten och Fingrid Abp i sina utlåtanden att det är oklart om den systemansvariga stamnätsinnehavaren i Fastlandsfinland kan bestämma att en effektreserv enhet som är belägen i landskapet Åland eller utomlands ska tas i drift. I några yttranden påpekas dessutom att sammanlänkningarnas kapacitet utnyttjas maximalt när en effektreserv kan behövas.

I vissa utlåtanden lyfts också fram utvecklingsidéer på längre sikt i fråga om effektreservsystemet och i synnerhet understöddes en utredning av förutsättningarna för en övergång till en försörjningsberedskapsreserv. Försörjningsberedskapscentralen föreslår i sitt utlåtande att det av effektreservenheter ska krävas en starttid på 12 timmar året om och inte bara under vintern.

Justitieministeriet fäster i sitt utlåtande särskild uppmärksamhet vid de paragrafer som gäller granskningsbefogenheter, rätt att få uppgifter och ändringssökande och föreslår vissa ändringar i dem.

Med anledning av remissvaren har lagförslaget och specialmotiveringen preciserats till vissa delar. En del av de frågor som togs upp i remissvaren, såsom tanken på att utveckla effektreserven på längre sikt, har inte kunnat beaktas i samband med lagförslaget. Dessutom har en del av kommentarerna mer gällt verkställigheten av lagen än regleringen. Vid den fortsatta beredningen har man också varit tvungen att beakta de ramvillkor för effektreservsystemet som EU:s elmarknadsförordning ställer och dessutom Europeiska kommissionens godkännande av effektreservsystemet som statligt stöd.

Begäran om utlåtande, de inkomna utlåtandena och ett sammandrag av dem finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod TEM025:00/2019.

Utöver den nationella remissbehandlingen begärdes utlåtanden om lagutkastet också av myndigheter och intressentgrupper i Norge, Sverige och Estland per e-post i enlighet med EU:s elmarknadsförordning.

7 Specialmotivering

1 §. Lagens syfte. Syftet med lagen, att trygga elleveranssäkerheten i det finska elsystemet, är detsamma som enligt den gällande lagen, men genom bestämmelsen preciseras effektreservens användningsändamål. Enligt det föreslagna 1 mom. ska elleveranssäkerheten i fortsättningen tryggas uttryckligen också i situationer med förbrukningstoppar och under betydande störningar i elimporten och elproduktionen.

I den gällande lagen om en effektreserv anges det inte för hurdana situationer effektreserven ska dimensioneras. I fortsättningen anges i lagen ett förfarande för fastställande av en målnivå för elleveranssäkerheten, och den ska fungera som ett av dimensioneringskriterierna vid fastställandet av effektreserven. I lagen om en effektreserv tas det in ett förfarande för bedömning av behovet av en effektreserv enligt elmarknadsförordningen, utifrån vilket behovet av en effektreserv bedöms. Effektreserven, som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning, ska dimensioneras i enlighet med en politiskt fastställd målnivå för elleveranssäkerheten utifrån Energimyndighetens förslag.

Det föreslås att 2 mom. utvidgas så att det på ett jämlikt sätt omfattar alla resurser som uppfyller de tekniska kraven, dvs. kraftverk, lagring, efterfrågefleksibilitet och aggregering av alla dessa. Upphandlingen av effektreserven ska även i fortsättningen ordnas så att den resulterar i ett urval av sådana kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som bäst lämpar sig som effektreserv och att effektreservsystemet kan genomföras på ett så ekonomiskt och systematiskt sätt som möjligt samt i form av så ändamålsenliga helheter som möjligt med beaktande av miljöaspekterna.

3 §. Idrifttagning av och driftsregler för effektreserven. Det föreslås att förutsättningarna för ibruktagande av en enhet som utgör effektreserv ändras jämfört med tidigare, och paragrafen ändras i sin helhet. I 1 mom. föreskrivs det i enlighet med nuvarande praxis att den systemansvariga stamnätsinnehavaren bestämmer om idrifttagning av kraftverksenheter, energilager och flexibilitet i elförbrukningen som utgör effektreserv i enlighet med driftsreglerna för effektreserven. Aktiveringen ska uppfylla elmarknadsförordningens krav på att resurser ska kunna tas i drift ur effektreserven endast om överföringsnätsinnehavarna sannolikt kommer att uttömma

sina balansresurser för att upprätta jämvikt mellan tillgång och efterfrågan. Genom bestämmelsen säkerställs det att praxis för aktivering av effektreserven förblir tillräckligt flexibel och kan följa reservmarknadens och i synnerhet på reglerkraftsmarknadens krav när marknaden utvecklas. I paragrafen slopas som obehövlig kravet på ett minimipris till vilket effektreserven ska bjudas ut på marknaden.

Det föreslagna 2 mom. förutsätter att den systemansvariga stamnätsinnehavaren fastställer driftsreglerna för effektreserven så att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och hur elpriset bestäms på marknaden. Reglerna ska dessutom uppfylla de allmänna principerna för utformning av kapacitetsmekanismer, principerna för utformning av kapacitetsmekanismer och kraven för gränsöverskridande deltagande i kapacitetsmekanismer i enlighet med artiklarna 21, 22 och 26 i elmarknadsförordningen. Reglerna ska vara sådana att de faktiskt möjliggör uppfyllandet av kraven i förordningen och lagen, t.ex. i fråga om gränsöverskridande deltagande i kapaciteten. Enligt momentet ska reglerna också publiceras. I enlighet med 14 § i lagen ska Energimyndigheten fastställa driftsreglerna innan de införs.

1 a kap. **Elsystemets resurstillräcklighet**

3 a §. Bedömning av elsystemets resurstillräcklighet. En ny 3 a § föreslås ingå i det nya 1 a kap. som gäller elsystemets resurstillräcklighet. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om bedömning av elsystemets resurstillräcklighet i enlighet med artikel 24 i elmarknadsförordningen. En nationell bedömning av elsystemets resurstillräcklighet ska göras minst vartannat år. Avsikten är att den nationella bedömningen av resurstillräcklighet ska utgöra grunden för upphandlingen av en effektreserv. Den nationella bedömningen av resurstillräcklighet ska enligt elmarknadsförordningen basera sig på den metod som avses i artikel 23.3 i förordningen och den ska innehålla i artikel 23.5 b i förordningen avsedda centrala referensscenarier för förväntad tillgång och efterfrågan. Vid den nationella bedömningen av resurstillräcklighet kan man också i enlighet med elmarknadsförordningen beakta andra känsliga aspekter än de som nämns i förordningen och därvid göra antaganden som tar hänsyn till särdrag i den nationella tillgången och efterfrågan på el samt använda andra verktyg och aktuella uppgifter som stämmer överens med dem som Entso för el använder.

Om den nationella bedömningen av resurstillräcklighet inte stämmer överens med den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet förutsätts det i elmarknadsförordningen att den nationella bedömningen av resurstillräcklighet anger skälen till skillnaden mellan de två bedömningarna, inklusive närmare uppgifter om känsliga aspekter som använts och de bakomliggande antagandena. Bedömningen av resurstillräcklighet utgör grund för dimensioneringen av effektreserven enligt 4 §.

Energimyndigheten ska vid avvägningen av hur ofta en bedömning av resurstillräcklighet ska göras beakta artikel 21.6 i elmarknadsförordningen, enligt vilken det vid tillämpningen av en kapacitetsmekanism ska säkerställas att inga nya avtal ingås inom ramen för den mekanismen, om varken den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet eller den nationella bedömningen av resurstillräcklighet, eller i avsaknad av en nationell bedömning av resurstillräcklighet, den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet har identifierat ett resurstillräcklighetsproblem. Om tolkningen av elmarknadsförordningen förutsätter att den nationella bedömningen av resurstillräcklighet i praktiken görs årligen, ska Energimyndigheten genomföra bedömningen varje år.

3 b §. Beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten. I paragrafen föreskrivs det om nivån på elleveranssäkerheten. Enligt det föreslagna 1 mom. ska Energimyndigheten utarbeta ett förslag om en målnivå för elleveranssäkerheten i enlighet med artikel 25 i elmarknadsförordningen.

Den föreslagna målnivån för leveranssäkerheten ska beräknas med hjälp av värdet av förlorad last och kostnaden för ny resurs för en viss tidsram och ska uttryckas som förväntad energi ej levererad och förväntad förlorad last. Avsikten är att Energimyndigheten vid behov ska uppdatera förslaget i samband med den nationella resurstillräcklighetsbedömningen.

Målnivån för elleveranssäkerheten fastställs genom beslut av statsrådet vid det allmänna sammanträdet och den ska fungera som grund för dimensioneringen av effektreserven och styra Energimyndigheten när den i enlighet med 4 § bedömer behovet av en effektreserv. Enligt förslaget ska beslutet publiceras. Statsrådets beslut om målnivån för elleveranssäkerheten uppdateras vid behov.

Statsrådets beslut om målnivån för elleveranssäkerheten är inte ett sådant förvaltningsbeslut som avses i förvaltningslagen, eftersom det inte gäller någon enskild aktör och det inte har några direkta konsekvenser för någon aktörs rättighet, skyldighet eller fördel. Även om statsrådets beslut har ansetts vara av politisk karaktär, baserar sig beslutet om målnivån för leveranssäkerheten i praktiken på Energimyndighetens förslag. Enligt elmarknadsförordningen ska tillsynsmyndighetens förslag i sin tur basera sig på en sådan av Acer godkänd metod som avses i artikel 23.6 i förordningen.

4 §. Bedömning av behovet av en effektreserv. Det föreslås att paragrafen flyttas till det nya 1 a kap. Samtidigt ändras fastställandet av storleken på den effektreserv som behövs så att det motsvarar processen enligt elmarknadsförordningen. Energimyndigheten fastställer storleken på den effektreserv som behövs även i fortsättningen, men fastställandet binds till den nationella bedömningen av resurstillräcklighet enligt 3 a § och till den målnivå för elleveranssäkerheten som fastställs genom beslut av statsrådet enligt 3 b §. I det föreslagna 1 mom. anges det att storleken på den effektreserv som behövs ska fastställas minst vartannat år i stället för som för närvarande minst vart fjärde år, alltså i samma takt som den nationella bedömningen av resurstillräcklighet. Artikel 21.7 i elmarknadsförordningen förutsätter en bestämmelse som möjliggör en utfasning av kapacitetsmekanismen, om inga nya avtal ingås under de tre påföljande åren och därför behövs också ett tätare bedömningsintervall. Dessutom kräver Europeiska kommissionen ett tätare bedömningsintervall.

Till det föreslagna 2 mom. flyttas de bestämmelser om dimensionering av effektreserven som tidigare fanns i 1 mom. Enligt bestämmelsen ska effektreserven dimensioneras i enlighet med statsrådets beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten. Vid dimensioneringen ska hänsyn tas till den nationella bedömning av resurstillräcklighet som avses i 3 a § och särskilt till de i artikel 21.6 i elmarknadsförordningen angivna förutsättningarna för att ingå nya avtal. Energimyndigheten ska också i fortsättningen ha möjlighet att beakta den kapacitet som står till buds på marknaden och eventuella upphandlingskostnader när beslutet om effektreserven fattas.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar till sitt innehåll 2 mom. i den gällande paragrafen. Den effektreserv som behövs samt de grunder på vilka denna bestäms ska även i fortsättningen publiceras. Intressentgrupperna har då även i fortsättningen möjlighet att bekanta sig med de antaganden om elproduktion och elförbrukning samt om elimport ochlexport på vilka Energimyndighetens bedömning baserar sig.

Det föreslagna 4 mom. motsvarar i huvudsak 3 mom. i den gällande paragrafen, enligt vilket Energimyndigheten när den fattar upphandlingsbeslut om effektreserv av grundad anledning kan avvika från den effektreserv som avses i 1 mom. Till momentet fogas dock en hänvisning till en samhällsekonomiskt grundad anledning som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnad av leveranssäkerheten, och det föreskrivs särskilt att avvikelserna inte får vara betydande.

Det föreslagna 5 mom. innehåller ett bemyndigande för statsrådet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om samhällsekonomiskt grundade anledningar som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnade av leveranssäkerheten. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att de grunder för undantag som avses i 4 mom. är klara redan när statligt stöd anmäls.

2 kap. Upphandling och upprätthållande av en effektreserv

5 §. Upphandling av en effektreserv. Upphandlingsförfarandet för den kapacitet som behövs för effektreserven förblir oförändrat och baserar sig på ett anbudsförfarande. Upphandlingen ska emellertid genomföras årligen i fortsättningen eftersom Europeiska kommissionen förutsätter ett tätare upphandlingsintervall. I 1 mom. föreslås en utvidgning av rätten att ingå i effektreserven. Enligt förslaget ska i effektreserven kunna ingå inte bara separata kraftverksenheter och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning utan också energilagringsskapacitet i enlighet med kraven i elmarknadsförordningen. All kapacitet, alltså produktionskapacitet, energilagringsskapacitet och kapacitet med förmåga till flexibel elförbrukning, kan erbjudas till arrangemanget också i aggregerad form.

I fortsättningen ska också kraftverksenheter, energilager eller objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som finns i landskapet Åland, Sverige, Estland och Norge kunna delta i konkurrensutsättningen, om Energimyndigheten bedömer att ett gränsöverskridande deltagande i effektreserven är tekniskt möjligt i enlighet med artikel 26 i elmarknadsförordningen. Denna bedömning ska göras innan den egentliga konkurrensutsättningen inleds för att förutsättningarna för deltagande i konkurrensutsättningen ska vara klara. Eftersom bedömningen påverkar aktörernas möjlighet att delta i konkurrensutsättningen är det fråga om ett beslut i vilket ändring får sökas.

Effektreservsystemet ska anmälas till kommissionen som statligt stöd, och innan det statliga stödet tas i bruk ska kommissionen godkänna stödet som förenligt med den inre marknaden. Enligt övergångsbestämmelsen får den första upphandlingen av en effektreserv som avses i 5 § efter ikraftträdandet av denna lag dock göras först efter det att Europeiska kommissionen har godkänt effektreservsystemet som statligt stöd.

Paragrafens 2 och 3 mom., som gäller grunderna för upphandling och beslutet om upphandling, förblir i huvudsak oförändrade. Energimyndighetens gamla namn ändras. Dessutom stryks hänvisningen till anskaffningsperioder av olika längd, eftersom upphandlingen i fortsättningen ska göras årligen.

6 §. Kriterier vid valet av enheter till effektreserven. Kriterierna vid valet av enheter till effektreserven motsvarar enligt förslaget i huvudsak bestämmelserna i den gällande lagen.

I riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020 betonas det att ett konkurrensutsatt anbudsförfarande utifrån klara, öppna och icke-diskriminerande kriterier som effektivt inriktas på det fastställda målet anses leda till rimliga intäkter under normala förhållanden. Valet av enheter till effektreserven ska även i fortsättningen basera sig på de anbud som är de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga eller som har det lägsta priset. I fortsättningen får närmare bestämmelser om jämförelsekriterier för de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuderna utfärdas genom förordning av statsrådet. Ändringen hänför sig till effektreservsystemets karaktär av statligt stöd och säkerställandet av att jämförelsekriterierna för de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuderna är tydliga redan när statligt stöd anmäls.

När totalekonomisk fördelaktighet används som kriterium för valet av enheter ska jämförelsekriterierna även i fortsättningen anges i förfrågningsunderlaget. Jämförelsekriterierna och viktningarna ska till sina grunder vara tydliga, transparenta och icke-diskriminerande.

7 §. Förkastande av ett anbud vid ett upphandlingsförfarande. Till paragrafen fogas en ny grund för förkastande av anbud i 1 mom. 4 punkten, med stöd av vilken ett anbud från en innehavare av ett kraftverk, ett energilager eller ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning kan förkastas. Genom lagen ändras dessutom den hänvisning som i 1 mom. 2 punkten görs till ersättning som betalas för en uppgift som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster till en hänvisning till ersättning som betalas för en skyldighet som följer av effektreservsystemet. I fortsättningen ska effektreserven inte längre grunda sig på skyldigheten att tillhandahålla en offentlig tjänst, utan effektreserven anmäls som statligt stöd i enlighet med kraven i elmarknadsförordningen. Kravet ändras inte i fråga om sitt innehåll. I punkten hänvisas det fortfarande till ersättning enligt 11 §.

Som en ny grund för förkastande tas i lagen in en möjlighet att förkasta ett anbud, om anbudsgivaren har meddelats ett beslut enligt 12 a § om återkrav av statligt stöd som anbudsgivaren inte har iakttagit. Kravet grundar sig på det s.k. Deggendorf-villkoret, enligt vilket medlemsstaternas myndigheter inte beviljar stöd till en aktör som har fått stöd som strider mot reglerna om statligt stöd innan företaget har återbetalat eller betalat in hela det olagliga och oförenliga stödbeloppet på ett låst konto. Ett anbud kan också förkastas, om anbudsgivaren är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd. Avsikten med villkoret är att säkerställa att normal praxis inte är att rädda företag som råkat i svårigheter med statligt stöd.

8 §. Krav som ställs på de enheter som ingår i effektreserven. I paragrafen föreskrivs det i fortsättningen gemensamt om de krav som ställs på alla enheter som ingår i effektreserven. Till bestämmelsen fogas utöver de tidigare krav som ställs på kraftverksenheter dessutom de krav som ställs på objekt med förmåga till flexibel elförbrukning och som finns i den gällande 9 § samt, som en ny typ av reserv, energilagren. I fortsättningen ska kraven för att ingå i effektreserven vara desamma för alla typer av reserver. De krav som fortsatt ställs på effektreservenheter är att enheten ska kunna tas i drift inom högst 12 timmar från det att order om detta getts under vintersäsongen, att enheten har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar under vintersäsongen samt att enheten uppfyller miljö- och tillståndskraven. Kravet i 1 mom. 4 punkten på beredskap för drift med full effekt under minst 200 timmar innebär inte heller i fortsättningen att anläggningar för efterfrågeflexibilitet ska kunna upprätthålla en ändrad effekt oavbrutet i 200 timmar. I driftsreglerna kan man i enlighet med nuvarande praxis fastställa krav för de enheter som deltar i effektreserven t.ex. i fråga om längden på en enskild drift och tiden mellan två på varandra följande idrifttagningar.

I 3 punkten övergår man i fråga om effekttökningen från kravet på en effekttökning på 10 megawatt till kravet att enheten ska kunna klara en sådan effekttändring som för respektive tidpunkt anges i driftsreglerna. På detta sätt säkerställs det att kraven på effektreserven motsvarar gällande praxis på reglerkraftsmarknaden. Detta underlättar den tekniska användningen av effektreserven. Utöver kravet på effekttökning fastställs genom bestämmelsen en separat minimigräns på 1 megawatt för anbudskvantiteten.

I enlighet med elmarknadsförordningen ska enheterna i fortsättningen också uppfylla de gränsvärden för utsläpp som anges i artikel 22.4 i förordningen. I praktiken ska Energimyndigheten med hjälp av en metod som anges i elmarknadsförordningen bedöma om kraftverket uppfyller gränsvärdena för utsläpp i fråga.

9 §. *Krav som ställs på objekt med förmåga till flexibel elförbrukning.* Det föreslås att paragrafen upphävs. I fortsättningen ska det i 8 § föreskrivas om de krav som ställs på alla enheter som ingår i effektreserven.

10 §. *Driftsavtal om effektreserv.* Till bestämmelsen om driftsavtal om effektreserv fogas en hänvisning till energilager som en resurs som är godtagbar för effektreserven.

I 2 mom. slopas däremot, i enlighet med kraven i elmarknadsförordningen, hänvisningen till utbudandet på marknaden av enheter som utgör effektreserv. Kravet i 2 mom. på att driftsreglerna ska vara sådana att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och fastställandet av elpriset på marknaden flyttas till 3 §. I övrigt ändras paragrafen inte.

11 §. *Ersättningen till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv.* Det föreslås att paragrafens hänvisning till ersättning som ska betalas för fullgörande av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster ersätts med en hänvisning till ersättning som ska betalas för fullgörandet av den skyldighet som följer av effektreservsystemet. På så sätt ändras ersättningen så att den i stället för att hänvisa till en uppgift som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster allmänt hänvisar till effektreservtjänsten när effektreservsystemet börjar omfattas av den allmänna statsstödsgranskningen.

12 a §. *Särskilda villkor för betalning av ersättning.* Till lagen fogas en ny 12 a § som gäller uppskov med utbetalningen av ersättning för effektreserven på det sätt som bestämmelserna om statligt stöd förutsätter. Kommissionens praxis för anmälning av statligt stöd förutsätter att den myndighet som beviljar stödet förbinder sig att avbryta utbetalningen av statligt stöd till företag som tidigare fått olagligt stöd som genom kommissionens beslut har förklarats oförenligt med den gemensamma marknaden tills företaget i fråga har återbetalat det olagliga stödet helt, inklusive räntan för det. Det är fråga om det s.k. Deggendorf-villkoret som baserar sig på kommissionens tillkännagivande om effektivare verkställande av kommissionsbeslut som ålägger medlemsstater att återkräva olagligt och oförenligt statligt stöd (2007/C 272/05). Stöd kan inte heller betalas om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om Energimyndighetens möjlighet att fortsätta utbetalningen, om aktören har rättat till bristen eller försummelsen eller om den inte längre räknas som ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd. Energimyndigheten ska också ha möjlighet att begära att stödtagaren lämnar en försäkran om att det inte finns något i 1 mom. avsett hinder för utbetalning av stöd.

13 §. *Uppgifter i samband med upprätthållande av effektreserven samt tillsyn.* I paragrafen föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets, Energimyndighetens och den systemansvariga stamnätsinnehavarens uppgifter i samband med upprätthållande av effektreserven och tillsynen över den. Energimyndigheten föreslås sköta uppgifterna som tillsynsmyndighet och statsunderstödsmyndighet i anslutning till skötseln och upprätthållandet av effektreservsystemet. Arbets- och näringsministeriet ska svara för tillsynen över och utvecklingen av effektreservsystemet som ett stödprogram.

I 1 mom. föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets uppgifter som utvidgas från allmän styrning och uppföljning av verkställigheten till att också omfatta utveckling i syfte att säkerställa medlemsstatens uppgifter enligt kapitel IV i elmarknadsförordningen samt övervakningen och utvecklingen av statsstödsystemet.

I 2 mom. föreskrivs för Energimyndigheten en skyldighet att utöver det allmänna upprätthållandet av effektreserven och den allmänna tillsynen över den även informera arbets- och näringsministeriet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att arbets- och näringsministeriet har tillgång till de uppgifter om effektreservsystemet som övervakningen och rapporteringen i fråga om stödprogrammet förutsätter för rapporteringen till kommissionen och utvecklingen av effektreservsystemet, så att det på bästa möjliga sätt motsvarar de krav på resurstillräcklighet som ställs i elmarknadsförordningen.

14 §. Regler och villkor som fastställs av Energimyndigheten. Till de villkor som Energimyndigheten ska fastställa enligt paragrafen fogas energilagren. I fortsättningen ska myndigheten genom sitt beslut fastställa driftsregler för de kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som ingår i effektreservsystemet innan de tas i bruk. I övrigt ändras bestämmelsen inte. Energimyndigheten kan också fastställa driftsreglerna så att de gäller tills vidare, om myndigheten anser det vara ändamålsenligt.

16 §. Brott mot skyldigheter i anslutning till effektreservsystemet. I 1 mom. stryks hänvisningarna till en uppgift som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster och ersätts med en hänvisning till en skyldighet i anslutning till effektreservsystemet. Detta görs för att bestämmelsen ska motsvara arrangemang som är förenliga med bestämmelserna om statligt stöd.

Samtidigt stryks 1 mom. 2 punkten enligt vilken utbudande av el eller flexibilitet i elförbrukningen på marknaden till ett pris vars avsikt är att höja marknadspriset på el till en nivå som är klart högre än den allmänna prisnivån är förbjudet. I fortsättningen ska reglerna för effektreservarrangemanget i enlighet med 3 § 2 mom. vara sådana att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och fastställandet av elpriset på marknaden och i dem ska kraven i artiklarna 21, 22 och 26 i elmarknadsförordningen beaktas. En innehållsmässigt motsvarande bestämmelse ska således i fortsättningen ingå i 3 § i lagen.

18 §. Lämnande av uppgifter. Till 1 mom. fogas en hänvisning till 39 § i förvaltningslagen (434/2003) som ska iakttas vid granskningen. Grundlagsutskottet har fäst avseende vid att det i motsvarande reglering för klarhets skull bör hänvisas till allmänna bestämmelser om inspektioner (t.ex. GrUU 35/2014 rd, s. 4/I, och de där nämnda utlåtandena).

Till paragrafen fogas ett 2 mom. som gäller Energimyndighetens rätt att lämna arbets- och näringsministeriet sekretessbelagda uppgifter utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Energimyndigheten ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna lämna arbets- och näringsministeriet särskilt sådana uppgifter som ministeriet behöver för att kunna sköta sina uppgifter, huvudsakligen i anslutning till samordningen av statligt stöd.

20 §. Särredovisning av de verksamheter som hänför sig till systemet. I paragrafen föreslås en uppdatering av hänvisningen till kraven på särredovisning för systemansvariga stamnätsinnehavare i enlighet med den nya elmarknadslagen. På särredovisningen ska tillämpas kraven i 12 kap. i elmarknadslagen. Bestämmelsen ändras inte i fråga om sitt innehåll.

21 §. Ändringssökande. Bestämmelsen om ändringssökande ses över så att den motsvarar ändringssökande enligt den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) och i paragrafens 1 mom. tas det in en informativ hänvisning till nämnda allmänna lag. Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag får precis som hittills sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Ändring i beslut som Energimyndigheten meddelat med stöd

av 5, 7 eller 14 § söks dock på motsvarande sätt som i nuläget genom besvär hos marknadsdomstolen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I 4 och 6 § i den föreslagna lagen ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt vad som föreslås i 4 § ska närmare bestämmelser om en sådan samhällsekonomiskt grundad anledning som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnad av leveranssäkerheten och med stöd av vilken Energimyndigheten kan avvika från ett tidigare beslut om effektreserv få utfärdas genom förordning av statsrådet. Energimyndigheten har redan tidigare kunnat avvika från ett beslut om effektreserv. Eftersom effektreservsystemet anmäls till Europeiska kommissionen som statligt stöd och kommissionen förutsätter att grunderna för undantag är tydliga redan i anmälningsskedet, föreslås det att bestämmelser om dem i fortsättningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt den föreslagna bestämmelsen i 6 § får närmare bestämmelser om sådana jämförelsekriterier för de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuderna som ska användas vid upphandlingsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet. Hittills har Energimyndigheten haft relativt omfattande prövningsrätt i fråga om vilka kriterier den tillämpar som jämförelsekriterier för de totalekonomiskt mest fördelaktiga anbuderna. Eftersom effektreservsystemet anmäls till Europeiska kommissionen som statligt stöd och kommissionen förutsätter att jämförelsekriterierna är tydliga redan i anmälningsskedet, föreslås det att bestämmelser om jämförelsekriterierna i fortsättningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 Ikraftträdande

Elmarknadsförordningen trädde i kraft den 1 januari 2020 och den förutsätter ändringar i effektreservsystemet i fråga om de avtal som ingås efter ikraftträdandet. Avsikten är att de ändringar som på basis av förordningen föreslås i effektreservsystemet sätts i kraft den 1 januari 2022.

10 Verkställighet och uppföljning

Arbets- och näringsministeriet ska ha till uppgift att svara för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet enligt denna lag.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Det finns inga andra propositioner under behandling i riksdagen som har samband med denna proposition.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2022 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna propositionen medför behov av tilläggsanslag för domstolsväsendet till ett belopp av 46 000 euro per år från och med 2023. Avsikten är att detta behov av tilläggsanslag ska täckas med en överföring från moment 32.01.01 (Arbets- och näringsministeriets omkostnader) under arbets- och näringsministeriets huvudtitel till moment 25.10.03 (Omkostnader för övriga domstolar) under justitieministeriets huvudtitel från och med 2023.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Utlämnande av uppgifter

Enligt det föreslagna 18 § 1 mom. i denna proposition ska den systemansvariga stamnätsinnehavaren och innehavaren av en enhet som utgör effektereserv trots sekretessbestämmelserna få lämna Energimyndigheten de uppgifter som behövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som avses i lagen. Dessutom ska Energimyndigheten ha rätt att trots sekretessbestämmelserna lämna arbets- och näringsministeriet sådana uppgifter som är nödvändiga för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgifter.

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut uppgifter trots sekretess i förhållande till skyddet för privatliv och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bl.a. vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte. Grundlagsutskottet har också bedömt utlämnande av uppgifter om affärs- och yrkeshemligheter (t.ex. GrUU 17/2016 rd, s. 5–6 och de utlåtanden som det hänvisas till).

De uppgifter som är nödvändiga för skötseln av arbets- och näringsministeriets lagstadgade uppgifter innehåller inte sekretessbelagda uppgifter som har relevans för skyddet för privatlivet eller personuppgifter. Det är mest sannolikt att kravet på sekretess hänför sig till företagshemligheter. Utlämnande av uppgifter förutsätter i vilket fall som helst att de är nödvändiga, så den föreslagna bestämmelsen kan anses vara förenlig med grundlagen.

Granskningsrätt

I 18 § 1 mom. i lagförslaget föreslås bestämmelser om Energimyndighetens granskningsrätt, enligt vilken Energimyndigheten ska ha rätt att i sådana lokaler som innehas av den som är föremål för tillsynen granska att de uppgifter som myndigheten fått för skötseln av tillsynsuppgifterna är korrekta. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis bedömt inspektionsrätten med tanke på hemfridsskyddet som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens hemfrid tryggad. Enligt 3 mom. i paragrafen kan genom lag föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Bestämmelserna i 10 § 3 mom. i grundlagen representerar s.k. kvalificerat lagförbehåll som avser att så exakt och strikt som möjligt ange möjligheten att genom en vanlig lag föreskriva om inskränkningar så att grundlagstexten inte tillåter större befogenheter att inskränka de grundläggande fri- och rättigheterna än vad som är absolut nödvändigt (se GrUU 54/2014 rd, s. 2/II). Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis omfattar hemfriden i princip alla lokaler för boende av permanent karaktär (se t.ex. GrUU 49/2005 rd, s. 3/II, GrUU 40/2010 rd, s. 4/I och GrUU 43/2010 rd, s. 2/I). I den föreslagna bestämmelsen begränsas granskningsrätten uttryckligen så att Energimyndighetens granskningsrätt inte omfattar utrymmen som används för boende av permanent natur. Grundlagsutskottet har fäst avseende vid att det i motsvarande reglering för klarhets skull bör hänvisas till allmänna bestämmelser om inspektioner (t.ex. GrUU 35/2014 rd, s. 4/I, och de där nämnda utlåtandena). Den föreslagna bestämmelsen kan anses överensstämma med grundlagen.

Lagstiftningsordning

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom elmarknadsförordningen innehåller bestämmelser som föreslås bli kompletterade genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (117/2011) 9 §,
ändras 1 och 3 § samt 4 §, vilken överförs till ett nytt 1 a kap. som fogas till lagen, rubriken för 2 kap. samt 5–8, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 20 och 21 §, av dem 7 och 21 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1404/2016, samt
fogas till lagen ett nytt 1 a kap. och en ny 12 a § som följer:

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte är att trygga nivån på elleveranssäkerheten i situationer med förbrukningstoppar och under betydande störningar i elimporten och elproduktionen samt skapa förutsättningar för bedömning av behovet av en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning och för upprätthållande av en sådan effektreserv i det finska elsystemet.

Upphandlingen av effektreserven ska om möjligt ordnas så att den resulterar i ett urval av sådana kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som bäst lämpar sig som effektreserv och att effektreservsystemet kan genomföras på ett så ekonomiskt och systematiskt sätt som möjligt samt i form av så ändamålsenliga helheter som möjligt med beaktande av miljöaspekterna.

3 §

Idrifttagning av och driftsregler för effektreserven

Den systemansvariga stamnätsinnehavare som avses i 8 § i elmarknadslagen (588/2013) bestämmer om idrifttagning av kraftverksenheter, energilager och flexibilitet i elförbrukningen som utgör effektreserv i enlighet med driftsreglerna för effektreserven. Högst det antal enheter ska tas i drift som elsystemets behov kräver. Valet av i vilken ordningsföljd enheterna ska tas i drift görs utifrån en totalekonomisk bedömning.

Driftsreglerna ska vara sådana att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och hur elpriset bestäms på marknaden och i dem ska kraven i artiklarna 21, 22 och 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 om den inre marknaden för el, nedan *elmarknadsförordningen*, beaktas. Driftsreglerna ska publiceras.

1 a kap.

Elsystemets resurstillräcklighet

3 a §

Bedömning av elsystemets resurstillräcklighet

Energimyndigheten har till uppgift att utarbeta en nationell bedömning av elsystemets resurstillräcklighet i enlighet med artikel 24 i elmarknadsförordningen minst vartannat år.

3 b §

Beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten

Energimyndigheten har till uppgift att för arbets- och näringsministeriet utarbeta ett förslag om en målnivå för elleveranssäkerheten i elsystemet.

Statsrådet beslutar i enlighet med artikel 25 i elmarknadsförordningen om målnivån för elleveranssäkerheten i elsystemet utifrån Energimyndighetens förslag. Beslutet ska publiceras.

4 §

Bedömning av behovet av en effektreserv

Energimyndigheten har till uppgift att minst vartannat år fastställa storleken på den effektreserv som behövs.

Effektreserven ska dimensioneras i enlighet med statsrådets beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten. Vid dimensionering av effektreserven ska hänsyn tas också till bedömningen av elsystemets resurstillräcklighet och till de i artikel 21.6 i elmarknadsförordningen angivna förutsättningarna för att ingå nya avtal. Dessutom ska hänsyn tas till tillgången på sådan kapacitet som uppfyller kraven samt till kostnaderna för upphandling av effektreserven.

Den effektreserv som behövs samt de grunder på vilka denna har bestämts ska publiceras.

När Energimyndigheten fattar upphandlingsbeslut om effektreserv kan den av en samhällsekonomiskt grundad anledning som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnade av leveranssäkerheten avvika från den effektreserv som avses i 1 mom. Avvikelsen får dock inte vara betydande.

Närmare bestämmelser om en i 4 mom. avsedd samhällsekonomiskt grundad anledning som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnade av leveranssäkerheten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 kap.

Upphandling och upprätthållande av en effektreserv

5 §

Upphandling av en effektreserv

Energimyndigheten kan i effektreservsystemet godkänna ett sådant antal med kraven överensstämmande kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som det av Energimyndigheten angivna behovet av effektreserv förutsätter. Kraftverksenheter, energilager eller objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som finns i landskapet Åland, Sverige, Estland och Norge kan godkännas som effektreserv, om Energimyndigheten bedömer att deltagandet är tekniskt möjligt och villkoren i artikel 26 i elmarknadsförordningen uppfylls.

Upphandlingen av effektreserven ska grunda sig på ett öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande som baseras på jämlika och offentliggjorda kriterier. Energimyndigheten ska fastställa villkoren för upphandling av effektreserven samt årligen genomföra upphandlingen utifrån dessa.

Energimyndigheten ska fatta ett skriftligt beslut om upphandling av effektreserv. Beslutet ska motiveras. Innan beslutet fattas ska Energimyndigheten höra den systemansvariga stamnätsinnehavaren om hur de kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i upphandlingsförfarandet lämpar sig som effektreserv.

6 §

Kriterier vid valet av enheter till effektreserven

Av de anbud som erhållits vid ett upphandlingsförfarande ska Energimyndigheten anta dem som enligt de jämförelsegrunder som ansluter sig till upphandlingen av effektreserven och med tanke på effektreservsystemets syfte är de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga eller som har det lägsta priset. Jämförelsekriterier för valet av de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbudena är pris, tekniska fördelar, funktionella egenskaper, miljöegenskaper och driftskostnader samt andra motsvarande kriterier.

Närmare bestämmelser om sådana jämförelsekriterier för de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbudena som ska användas vid upphandlingsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

När totalekonomisk fördelaktighet används som kriterium för valet av anbud ska jämförelsekriterierna och deras inbördes viktning nämnas i förfrågningsunderlaget. Jämförelsekriterierna och viktningarna ska till sina grunder vara tydliga, transparenta och icke-diskriminerande.

7 §

Förkastande av ett anbud vid ett upphandlingsförfarande

Energimyndigheten får förkasta ett anbud som lämnats in av en innehavare av ett kraftverk, ett energilager eller ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i ett upphandlingsförfarande, om

1) den kraftverksenhet, det energilager eller det elförbrukningsobjekt som ställs till förfogande inte uppfyller i 8 § uppställda krav,

2) det finns skäl att misstänka att priset på den erbjudna kapaciteten leder till en situation i vilken den ersättning som innehavaren av kraftverket, energilagret eller elförbrukningsobjektet får överskrider de godtagbara kostnaderna för fullgörandet av den i denna lag avsedda skyldighet som följer av effektreservsystemet,

3) anbudet på något annat sätt än vad som avses i 1 och 2 punkten är oförenligt med villkoren för upphandlingsförfarandet,

4) anbudsgivaren har meddelats ett beslut enligt 12 a § om återkrav av statligt stöd, och inte har iakttagit beslutet, eller anbudsgivaren är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd,

5) Energimyndigheten har kännedom om en grund som avses i 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) och som förutsätter att en anbudsgivare ska uteslutas ur anbudsförfarandet vid ett anbudsförfarande som ordnats i enlighet med den lagen.

8 §

Krav som ställs på de enheter som ingår i effektreserven

Innehavaren av en enhet kan erbjuda effektreservsystemet en sådan separat kraftverksenhet, ett sådant separat energilager eller ett sådant separat objekt med förmåga till flexibel elförbrukning eller en kombination av sådana, som uppfyller följande krav:

- 1) enheten kan tas i drift inom högst 12 timmar från det att order om detta getts mellan den 1 december och den 28 februari och inom en månad under övriga tider,
- 2) enhetens minimikapacitet är 1 megawatt,
- 3) när enheten är i drift har den kapacitet till en sådan effektändring som för respektive tidpunkt anges i driftsreglerna,
- 4) enheten har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari,
- 5) enheten uppfyller de utsläppsgränser för kapacitetsmekanismer som anges i artikel 22.4 i elmarknadsförordningen,
- 6) de miljötillstånd och miljökrav som gäller enheten hindrar inte att enheten drivs i enlighet med effektreservsystemet under driftsavtalets giltighetstid.

10 §

Driftsavtal om effektreserv

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ingår med innehavaren av en kraftverksenhet, av ett energilager eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som i ett upphandlingsförfarande godkänts för effektreservsystemet ett driftsavtal i enlighet med det upphandlingsbeslut om effektreserv som Energimyndigheten fattat. På driftsavtalet om effektreserv tillämpas vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om offentliga handlingar.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren fastställer i driftsavtalet om effektreserv reglerna om upprätthållandet av effektreservenhetens driftsberedskap, drivandet av enheten samt idrifttagning av den el som produceras eller avges eller av den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av enheten.

Innehavaren av en kraftverksenhet, av ett energilager eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning är skyldig att hålla den enhet som utgör effektreserv i sådan driftsberedskap som förutsätts i driftsavtalet samt att driva enheten och ta enheten i drift på det sätt som förutsätts i driftsavtalet.

11 §

Ersättningen till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren betalar ersättning till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv för fullgörandet av den skyldighet som följer av effektreservsystemet. Ersättningen bestäms i enlighet med det upphandlingsbeslut som Energimyndigheten fattat vid upphandlingen av effektreserven. Ersättningen får inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som orsakas av att skyldigheterna enligt driftsavtalet om effektreserv fullgörs, när de inkomster som anknyter till detta och den skäligen avkastning som erhålls vid fullgörandet av skyldigheten beaktas.

Ersättningen betalas i efterskott periodvis så som fastställts i driftsavtalet om effektreserv.

12 a §

Särskilda villkor för betalning av ersättning

Ersättning enligt 11 och 12 § betalas inte, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv eller den systemansvariga stamnätsinnehavaren inte har iakttagit ett beslut om återkrav av stöd enligt 1 § i lagen om tillämpning av vissa av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd

(300/2001) eller om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd.

Energimyndigheten kan besluta att fortsätta utbetalningen, om innehavaren av den enhet som utgör effektreserv eller den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rättat till bristen eller försummelsen. Energimyndigheten kan begära att stödtagaren lämnar en försäkran om att det inte finns något i 1 mom. avsett hinder för utbetalning av stöd.

13 §

Uppgifter i samband med upprätthållande av effektreserven samt tillsyn

Arbets- och näringsministeriet har till uppgift att svara för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten enligt denna lag.

Energimyndigheten och den systemansvariga stamnätsinnehavaren har till uppgift att i enlighet med denna lag sköta uppgifter i anslutning till upprätthållandet av effektreservsystemet. Energimyndigheten ska dessutom övervaka att lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs, se till att aktuell information om effektreservsystemet och om stödbeslut publiceras på dess webbplats och lämna arbets- och näringsministeriet tillräckliga uppgifter om effektreserven för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgifter i fråga om statligt stöd.

14 §

Regler och villkor som fastställs av Energimyndigheten

Energimyndigheten ska genom sitt beslut innan de införs fastställa

1) regler för upprätthållandet av driftsberedskapen hos de kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som ingår i effektreservsystemet och för driften av dem,

2) grunderna för fastställande av de avgifter som ska tas ut för finansiering av systemet för upprätthållandet av en effektreserv.

16 §

Brott mot skyldigheter i anslutning till effektreservsystemet

Energimyndigheten kan inom fyra månader från det en överträdelse upptäckts förordna att ett driftsavtal om effektreserv ska hävas, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv uppsåttligen har brutit mot en sådan skyldighet i anslutning till effektreservsystemet som innehavaren har förbundit sig till i driftsavtalet om effektreserv.

Energimyndigheten kan ålägga innehavaren av en enhet som utgör effektreserv att betala tillbaka ersättningar som den systemansvariga stamnätsinnehavaren utifrån driftsavtalet har betalat till innehavaren, om driftsavtalet har hävts i enlighet med 1 mom. eller om innehavaren annars har brutit mot driftsavtalet.

18 §

Lämnande av uppgifter

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren och innehavaren av en enhet som utgör effektreserv ska trots sekretessbestämmelserna lämna Energimyndigheten de uppgifter som behövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som avses i denna lag. Energimyndigheten har rätt att i sådana lokaler som innehas av den som är föremål för tillsynen granska att uppgifterna är korrekta.

Granskning får emellertid inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur. Vid granskningen ska bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Trots sekretessbestämmelserna har Energimyndigheten rätt att lämna arbets- och näringsministeriet uppgifter som är nödvändiga för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgifter.

20 §

Särredovisning av de verksamheter som hänför sig till systemet

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska särredovisa skötseln av systemet för upprätthållandet av en effektreserv från övriga affärsverksamheter som företaget bedriver. På särredovisningen tillämpas 12 kap. i elmarknadslagen. Skötseln av systemet kan också anförtros ett dotterbolag som i sin helhet ägs av den systemansvariga stamnätsinnehavaren. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rätt att bedriva elanskaffning och elförsäljning i den omfattning som skötseln av systemet förutsätter.

På särredovisningen av de verksamheter som hänför sig till effektreservsystemet för innehavare av en enhet som utgör effektreserv tillämpas lagen om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003).

21 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 5 eller 7 § får dock sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. På beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 5 eller 7 § och på Energimyndigheten tillämpas vad som i 126 och 127 §, 145 § 1 mom., 146 § 1 och 2 mom., 147 § 1 och 3 mom., 149 och 151–153 §, 154 § 1 mom. 1–4 punkten, 155, 161–163, 165 och 167 § samt 168 § 1 mom. i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) föreskrivs om besväransvisning, delgivning av upphandlingsbeslut, ändringssökande och påföljder samt om upphandlande enheter, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 14 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. Bestämmelser om handläggningen av ärenden i marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013). Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Ett beslut som Energimyndigheten har fattat med stöd av 5, 7 eller 14 § får verkställas trots ändringssökande, om inte den domstol som behandlar besvären eller ansökan bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Efter ikraftträdandet av denna lag får den första i 5 § avsedda upphandlingen av en effektreserv göras först efter det att Europeiska kommissionen har godkänt effektreservsystemet som statligt stöd.

På driftsavtal som har slutits före ikraftträdandet av denna lag och som ingåtts senast den 31 december 2019 och vars giltighetstid upphör senast den 1 juli 2022 tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

RP 199/2021 rd

Helsingfors den 21 oktober 2021

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä

Lag

om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (117/2011) 9 §,
ändras 1 och 3 § samt 4 §, vilken överförs till ett nytt 1 a kap. som fogas till lagen, rubriken för 2 kap. samt 5–8, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 20 och 21 §, av dem 7 och 21 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1404/2016, samt
fogas till lagen ett nytt 1 a kap. och en ny 12 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte är att trygga elleveranssäkerheten genom att skapa förutsättningar för upprätthållande av en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning i det finska elsystemet.

Anskaffningen av effektreserver ska ordnas så att den resulterar i ett urval av sådana kraftverksenheter och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som bäst lämpar sig som effektreserv och att effektreservsystemet kan genomföras på ett så ekonomiskt och systematiskt sätt som möjligt samt i form av så ändamålsenliga helheter som möjligt med beaktande av miljöaspekterna.

3 §

Utbjudande på marknaden av el som produceras och flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av en enhet som utgör effektreserv

Den el som produceras och den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av en enhet

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte är att trygga *nivån på elleveranssäkerheten i situationer med förbrukningstoppar och under betydande störningar i importen och elproduktionen* samt skapa förutsättningar för *bedömning av behovet* av en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning *och för upprätthållande av en sådan effektreserv i det finska elsystemet.*

Upphandlingen av effektreserven ska om möjligt ordnas så att den resulterar i ett urval av sådana kraftverksenheter, *energilagrar* och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som bäst lämpar sig som effektreserv och att effektreservsystemet kan genomföras på ett så ekonomiskt och systematiskt sätt som möjligt samt i form av så ändamålsenliga helheter som möjligt med beaktande av miljöaspekterna.

3 §

Idrifttagning av och driftsregler för effektreserven

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren som avses i 8 § i elmarknadslagen (588/2013)

Gällande lydelse

som utgör effektreserv ska bjudas ut på marknaden till ett pris som inte får underskrida de rörliga kostnaderna för ett kondenskraftverk som använder tung brännolja som bränsle, vilka har utökats med värdet av de utsläppsriktor som behövs för produktionen.

Föreslagen lydelse

bestämmer om idrifttagning av kraftverksenheter, energilager och flexibilitet i elförbrukningen som utgör effektreserv i enlighet med driftsreglerna för effektreserven. Högst det antal enheter ska tas i drift som elsystemets behov kräver. Valet av i vilken ordningsföljd enheterna ska tas i drift görs utifrån en totalekonomisk bedömning.

*Driftsreglerna ska vara sådana att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och hur elpriset bestäms på marknaden och i dem ska kraven i artiklarna 21, 22 och 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 om den inre marknaden för el, nedan **elmarknadsförordningen**, beaktas. Driftsreglerna ska publiceras.*

1 a kap.

Elsystemets resurstillräcklighet

3 a §

Bedömning av elsystemets resurstillräcklighet

Energimyndigheten har till uppgift att utarbeta en nationell bedömning av elsystemets resurstillräcklighet i enlighet med artikel 24 i elmarknadsförordningen minst vartannat år.

3 b §

Beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten

Energimyndigheten har till uppgift att för arbets- och näringsministeriet utarbeta ett förslag om en målnivå för elleveranssäkerheten i elsystemet.

Statsrådet beslutar i enlighet med artikel 25 i elmarknadsförordningen om målnivån för elleveranssäkerheten i elsystemet utifrån Energimyndighetens förslag. Beslutet ska publiceras.

4 §

Bedömning av behovet av en effektreserv

4 §

Bedömning av behovet av en effektreserv

Gällande lydelse

Energimarknadsverket har till uppgift att minst vart fjärde år fastställa behovet av en effektreserv. Effektreserven ska dimensioneras så att den *främjar upprätthållandet av en hög elleveranssäkerhet i situationer med förbrukningstoppar och under störningar i elimporten*. Dessutom ska hänsyn tas till tillgången på sådan kapacitet som uppfyller kraven samt till kostnaderna för anskaffning av effektreserven.

Den effektreserv som behövs samt de grunder på vilka denna har bestämts ska publiceras. När Energimarknadsverket fattar upphandlingsbeslut om effektreserv kan verket av *grundad anledning* avvika från den effektreserv som avses i 1 mom.

2 kap

Åtgärder för att upprätthålla en effektreserv

5 §

Anskaffning av en effektreserv

I effektreservsystemet kan godkännas ett sådant antal kraftverksenheter och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som det behov av effektreserver som Energimarknadsverket har angett förutsätter.

Föreslagen lydelse

Energimyndigheten har till uppgift att *minst vartannat år* fastställa storleken på den effektreserv som behövs.

Effektreserven ska *dimensioneras i enlighet med statsrådets beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten*. Vid dimensionering av effektreserven ska hänsyn tas också till *bedömningen av elsystemets resurstillräcklighet och till de i artikel 21.6 i elmarknadsförordningen angivna förutsättningarna för att ingå nya avtal*. Dessutom ska hänsyn tas till tillgången på sådan kapacitet som uppfyller kraven samt till kostnaderna för upphandling av effektreserven.

Den effektreserv som behövs samt de grunder på vilka denna har bestämts ska publiceras. När Energimyndigheten fattar upphandlingsbeslut om effektreserv kan den av *en samhälls-ekonomiskt grundad anledning som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnande av leveranssäkerheten* avvika från den effektreserv som avses i 1 mom. *Avvikelsen får dock inte vara betydande*.

Närmare bestämmelser om en i 4 mom. avsedd samhälls-ekonomiskt grundad anledning som hänför sig till ett kostnadseffektivt tryggnande av leveranssäkerheten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 kap.

Upphandling och upprätthållande av en effektreserv

5 §

Upphandling av en effektreserv

Energimyndigheten kan i effektreservsystemet godkänna ett sådant antal med kraven överensstämmande kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som det av Energimyndigheten angivna behovet av effektreserv förutsätter. Kraftverksenheter, energilager eller objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som finns i landskapet Åland, Sverige, Estland och Norge kan godkännas som effektreserv, om Energimyndigheten bedömer att deltagandet

Gällande lydelse

Anskaffningen av effektreserver ska grunda sig på ett öppet förfarande som baseras på offentliggjorda kriterier. Energimarknadsverket har till uppgift att fastställa villkoren för anskaffning av effektreserver samt genomföra anskaffningen utgående från dessa på ett jämligt och icke-diskriminerade sätt. Vid anskaffningen kan anskaffningsperioder av olika längd tillämpas på kapacitet av olika slag.

Energimarknadsverket ska fatta ett skriftligt upphandlingsbeslut om anskaffning av effektreserv. Beslutet ska motiveras. Innan upphandlingsbeslut fattas ska verket höra den i 16 § i elmarknadslagen (386/1995) avsedda stamnätsinnehavaren om hur de kraftverksenheter och de objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i upphandlingsförfarandet lämpar sig som effektreserver.

6 §

Kriterier vid valet av enheter till effektreserven

Av de anbud som erhållits vid ett upphandlingsförfarande ska de antas som enligt de jämförelsegrunder som ansluter sig till anskaffningen av effektreserver och med tanke på effektreservsystemets syfte är de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga eller som har det lägsta priset. Jämförelsekriterier för valet av de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuden kan vara till exempel pris, tekniska fördelar, funktionella egenskaper, miljöegenskaper och driftskostnader.

När totalekonomisk fördelaktighet används som kriterium för valet av anbud ska jämförelsekriterierna och deras inbördes viktning nämnas i förfrågningsunderlaget. Viktningen av de olika kriterierna kan också anges i form av ett lämpligt variationsintervall. Om en inbördes

Föreslagen lydelse

är tekniskt möjligt och villkoren i artikel 26 i elmarknadsförordningen uppfylls.

Upphandlingen av effektreserver ska grunda sig på ett öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande som baseras på jämlika och offentliggjorda kriterier. Energimyndigheten ska fastställa villkoren för upphandling av effektreserven samt årligen genomföra upphandlingen utifrån dessa.

Energimyndigheten ska fatta ett skriftligt beslut om upphandling av effektreserv. Beslutet ska motiveras. Innan beslutet fattas ska Energimyndigheten höra den systemansvariga stamnätsinnehavaren om hur de kraftverksenheter, energilager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i upphandlingsförfarandet lämpar sig som effektreserv.

6 §

Kriterier vid valet av enheter till effektreserven

Av de anbud som erhållits vid ett upphandlingsförfarande ska Energimyndigheten anta dem som enligt de jämförelsegrunder som ansluter sig till upphandlingen av effektreserven och med tanke på effektreservsystemets syfte är de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga eller som har det lägsta priset. Jämförelsekriterier för valet av de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuden är pris, tekniska fördelar, funktionella egenskaper, miljöegenskaper och driftskostnader samt andra motsvarande kriterier.

Närmare bestämmelser om sådana jämförelsekriterier för de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuden som ska användas vid upphandlingsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

När totalekonomisk fördelaktighet används som kriterium för valet av anbud ska jämförelsekriterierna och deras inbördes viktning nämnas i förfrågningsunderlaget. Jämförelsekriterierna och viktningarna ska till sina grunder

Gällande lydelse

viktning av jämförelsekriterierna av motiverad anledning inte kan göras, ska de anges i prioritetsordning.

7 §

Förkastande av ett anbud vid ett upphandlingsförfarande

Ett anbud som lämnats in av en innehavare av ett kraftverk eller ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i ett upphandlingsförfarande *kan förkastas*, om

1) den kraftverksenhet eller det elförbrukningsobjekt som ställs till förfogande inte uppfyller uppställda krav,

2) det finns skäl att misstänka att priset på den erbjudna kapaciteten leder till en situation i vilken den ersättning som innehavaren av kraftverket eller elförbrukningsobjektet får överskrider de godtagbara kostnaderna för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster enligt denna lag,

3) anbudet i övrigt inte uppfyller villkoren för upphandlingsförfarandet,

4) Energimyndigheten har kännedom om en grund som avses i 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) och som förutsätter att en anbudsgivare ska uteslutas ur anbudsförfarandet vid ett anbudsförfarande som ordnats i enlighet med den lagen.

8 §

Krav som ställs på kraftverksenheter

Innehavaren av ett kraftverk kan erbjuda effektreservsystemet en separat kraftverksenhet som *har anslutits till det finska elsystemet* och som uppfyller följande krav:

Föreslagen lydelse

vara tydliga, transparenta och icke-diskriminerande.

7 §

Förkastande av ett anbud vid ett upphandlingsförfarande

Energimyndigheten får förkasta ett anbud som lämnats in av en innehavare av ett kraftverk, *ett energilager* eller ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i ett upphandlingsförfarande, om

1) den kraftverksenhet, *det energilager* eller det elförbrukningsobjekt som ställs till förfogande inte uppfyller i 8 § uppställda krav,

2) det finns skäl att misstänka att priset på den erbjudna kapaciteten leder till en situation i vilken den ersättning som innehavaren av kraftverket, energilagret eller elförbrukningsobjektet får överskrider de godtagbara kostnaderna för fullgörandet av den i denna lag avsedda *skyldighet som följer av effektreservsystemet*,

3) *anbudet på något annat sätt än vad som avses i 1 och 2 punkten är oförenligt med villkoren för upphandlingsförfarandet*,

4) *anbudsgivaren har meddelats ett beslut enligt 12 a § om återkrav av statligt stöd, och inte har iakttagit beslutet, eller anbudsgivaren är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd*,

5) Energimyndigheten har kännedom om en grund som avses i 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) och som förutsätter att en anbudsgivare ska uteslutas ur anbudsförfarandet vid ett anbudsförfarande som ordnats i enlighet med den lagen.

8 §

Krav som ställs på de enheter som ingår i effektreserven

Innehavaren av en *enhet* kan erbjuda effektreservsystemet en *sådan* separat kraftverksenhet, *ett sådant separat energilager eller ett sådant separat objekt med förmåga till flexibel*

Gällande lydelse

1) enheten kan startas inom högst 12 timmar mellan den 1 december och den 28 februari och inom en månad under övriga tider,

2) när enheten är i drift har den kapacitet till en effekthöjning om minst 10 megawatt inom 10 minuter från det att order om detta har getts,

3) enheten har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari,

4) de miljötillstånd och miljökrav som gäller enheten hindrar inte att enheten drivs i enlighet med effektreservsystemet under driftsavtalets giltighetstid.

9 §

Krav som ställs på objekt med förmåga till flexibel elförbrukning

En elanvändare kan erbjuda effektreservsystemet ett objekt som har anslutits till det finska elsystemet eller en kombination av sådana objekt som har förmåga till flexibel elförbrukning och som uppfyller följande krav:

1) objektet har beredskap för att införa flexibel elförbrukning inom högst 12 timmar från det att order om detta getts mellan den 1 december och den 28 februari och inom en månad under övriga tider,

2) objektet har förmåga till en flexibilitet i elförbrukningen om minst 10 megawatt inom 10 minuter från det att order om detta har getts,

3) objektet har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari.

10 §

Driftsavtal om effektreserv

Föreslagen lydelse

elförbrukning eller en kombination av sådana, som uppfyller följande krav:

1) enheten kan tas i drift inom högst 12 timmar från det att order om detta getts mellan den 1 december och den 28 februari och inom en månad under övriga tider,

2) enhetens minimikapacitet är 1 megawatt,

3) när enheten är i drift har den kapacitet till en sådan effekttändring som för respektive tidpunkt anges i driftsreglerna,

4) enheten har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari,

5) enheten uppfyller de utsläppsgränser för kapacitetsmekanismer som anges i artikel 22.4 i elmarknadsförordningen,

6) de miljötillstånd och miljökrav som gäller enheten hindrar inte att enheten drivs i enlighet med effektreservsystemet under driftsavtalets giltighetstid.

(upphävs)

10 §

Driftsavtal om effektreserv

Gällande lydelse

Den *stamnätsinnehavare som påförts systemansvar* ingår med innehavaren av en kraftverksenhet eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som i ett upphandlingsförfarande godkänts för effektreservsystemet ett driftsavtal i enlighet med det upphandlingsbeslut om effektreserv som Energimarknadsverket fattat. På driftsavtalet om effektreserv tillämpas vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om offentliga handlingar.

Den *stamnätsinnehavare som påförts systemansvar* fastställer i driftsavtalet om effektreserv reglerna om upprätthållandet av effektreservenhetens driftsberedskap, drivandet av enheten samt *utbudandet på marknaden av den el som produceras eller* den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av enheten. *Reglerna ska vara sådana att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och fastställandet av elpriset på marknaden. Reglerna ska publiceras.*

Innehavaren av ett kraftverk eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning är skyldig att hålla den enhet som utgör effektreserv i sådan driftsberedskap som förutsätts i driftsavtalet samt att driva enheten och på marknaden bjuda ut den el som produceras eller den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av enheten på det sätt som förutsätts i driftsavtalet.

11 §

Ersättning som ska betalas till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv

Den *stamnätsinnehavare som påförts systemansvar* betalar innehavaren av en enhet som utgör effektreserv ersättning för att denna fullgör skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster i enlighet med systemet. Ersättningen bestäms i enlighet med det upphandlingsbeslut som Energimarknadsverket fattat i samband med anskaffning av effektreserven. Ersättningen får dock inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som orsakas av att skyldigheterna enligt driftsavtalet om effektreserven fullgörs, när de inkomster som anknyter

Föreslagen lydelse

Den *systemansvariga stamnätsinnehavaren* ingår med innehavaren av en kraftverksenhet, av ett *energilag* eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som i ett upphandlingsförfarande godkänts för effektreservsystemet ett driftsavtal i enlighet med det upphandlingsbeslut om effektreserv som *Energimyndigheten* fattat. På driftsavtalet om effektreserv tillämpas vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om offentliga handlingar.

Den *systemansvariga stamnätsinnehavaren* fastställer i driftsavtalet om effektreserv reglerna om upprätthållandet av effektreservenhetens driftsberedskap, drivandet av enheten samt *idrifttagning* av den el som produceras eller *avges* eller av den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av enheten.

Innehavaren av en kraftverksenhet, av ett *energilag* eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning är skyldig att hålla den enhet som utgör effektreserv i sådan driftsberedskap som förutsätts i driftsavtalet samt att driva enheten och *ta enheten i drift* på det sätt som förutsätts i driftsavtalet.

11 §

Ersättningen till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv

Den *systemansvariga stamnätsinnehavaren* betalar ersättning till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv för *fullgörandet av den skyldighet som följer av effektreservsystemet*. Ersättningen bestäms i enlighet med det upphandlingsbeslut som *Energimyndigheten* fattat vid *upphandlingen* av effektreserven. Ersättningen får inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som orsakas av att skyldigheterna enligt driftsavtalet om effektreserv fullgörs, när de inkomster som anknyter till detta och den skäligen avkastning som erhålls vid fullgörandet av skyldigheten beaktas.

Gällande lydelse

till detta och den skäligen avkastning som erhålls vid fullgörandet av skyldigheten beaktas.

Ersättningen betalas i efterskott periodvis så som fastställts i driftsavtalet om effektreserven.

Föreslagen lydelse

Ersättningen betalas i efterskott periodvis så som fastställts i driftsavtalet om effektreserv.

12 a §

Särskilda villkor för betalning av ersättning

Ersättning enligt 11 och 12 § betalas inte, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv eller den systemansvariga stamnätsinnehavaren inte har iakttagit ett beslut om återkrav av stöd enligt 1 § i lagen om tillämpning av vissa av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd (300/2001) eller om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd.

Energimyndigheten kan besluta att fortsätta utbetalningen, om innehavaren av den enhet som utgör effektreserv eller den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rättat till bristen eller försummelsen. Energimyndigheten kan begära att stödtagaren lämnar en försäkran om att det inte finns något i 1 mom. avsett hinder för utbetalning av stöd.

13 §

Uppgifter i samband med upprätthållande av effektreserven och tillsyn

Arbets- och näringsministeriet har till uppgift att svara för den allmänna styrningen och uppföljningen av verkställigheten av denna lag.

Energimarknadsverket och den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar har till uppgift att i enlighet med denna lag sköta uppgifter i anslutning till upprätthållandet av effektreservsystemet. Energimarknadsverket har dessutom till uppgift att övervaka att lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs.

13 §

Uppgifter i samband med upprätthållande av effektreserven samt tillsyn

Arbets- och näringsministeriet har till uppgift att svara för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten enligt denna lag.

Energimyndigheten och den systemansvariga stamnätsinnehavaren har till uppgift att i enlighet med denna lag sköta uppgifter i anslutning till upprätthållandet av effektreservsystemet. Energimyndigheten ska dessutom övervaka att lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs, se till att aktuell information om effektreservsystemet och om stödbeslut publiceras på dess webbplats och lämna arbets- och näringsministeriet tillräckliga uppgifter om effektreserven för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgifter i fråga om statligt stöd.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

*Regler och villkor som fastställs av Energi-
marknadsverket*

Energimarknadsverket ska genom sitt beslut före idrifttagandet fastställa

1) regler för upprätthållandet av driftsberedskapen hos de kraftverksenheter och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som ingår i effektreservsystemet och för driften av dem samt för *bjudandet av den producerade elektriciteten och flexibiliteten i elförbrukningen ut på marknaden*,

2) grunderna för fastställande av de avgifter som ska tas ut för finansiering av systemet för upprätthållandet av en effektreserv.

16 §

*Brott mot skyldigheten att tillhandahålla of-
fentliga tjänster*

Energimarknadsverket kan inom fyra månader från det en förseelse upptäckts förordna att ett driftsavtal om effektreserv ska hävas, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv

1) uppsåtligen har brutit mot den skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster som innehavaren har förbundit sig till i driftsavtalet om effektreserv,

2) *vid fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster på marknaden har bjudit ut el som har producerats eller flexibilitet i elförbrukningen som har tillhandahållits av en enhet som utgör effektreserv till ett pris vars uppenbara avsikt är att höja marknadspriset på el till en nivå som är klart högre än den allmänna prisnivån vid tidpunkten i fråga.*

Energimarknadsverket kan ålägga innehavaren av en enhet som utgör effektreserv att återbetala ersättningar som den stamnätsinnehavare som påförts systemansvar utgående från driftsavtalet har betalat till innehavaren av enheten, om driftsavtalet om effektreserv har hävts i enlighet med 1 mom. eller om inneha-

14 §

*Regler och villkor som fastställs av Energi-
myndigheten*

Energimyndigheten ska genom sitt beslut innan de införs fastställa

1) regler för upprätthållandet av driftsberedskapen hos de kraftverksenheter, *energilagrar* och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som ingår i effektreservsystemet och för driften av dem,

2) grunderna för fastställande av de avgifter som ska tas ut för finansiering av systemet för upprätthållandet av en effektreserv.

16 §

*Brott mot skyldigheter i anslutning till effekt-
reservsystemet*

Energimyndigheten kan inom fyra månader från det en överträdelse upptäckts förordna att ett driftsavtal om effektreserv ska hävas, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv uppsåtligen har brutit mot en sådan skyldighet i anslutning till effektreservsystemet som innehavaren har förbundit sig till i driftsavtalet om effektreserv.

Energimyndigheten kan ålägga innehavaren av en enhet som utgör effektreserv att betala tillbaka ersättningar som den systemansvariga stamnätsinnehavaren utifrån driftsavtalet har betalat till innehavaren, om driftsavtalet har hävts i enlighet med 1 mom. eller om innehavaren annars har brutit mot driftsavtalet.

Gällande lydelse

varen av en enhet som utgör effektreserv an-
nars har brutit mot driftsavtalet om effektre-
serv.

18 §

*Lämnande av uppgifter till Energimarknads-
verket*

Den stamnätsinnehavare som påförts system-
ansvar och innehavaren av en enhet som utgör
effektreserv ska trots sekretessbestämmelserna
ge Energimarknadsverket de uppgifter som be-
hövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som
avses i denna lag. Energimarknadsverket har
rätt att i sådana lokaler som innehas av den som
är föremål för tillsynen granska att uppgifterna
är korrekta. Granskning får dock inte utföras i
sådana lokaler som används för stadigvarande
boende.

Föreslagen lydelse

18 §

Lämnande av uppgifter

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren
och innehavaren av en enhet som utgör effek-
treserv ska trots sekretessbestämmelserna
lämna *Energimyndigheten* de uppgifter som
behövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som
avses i denna lag. *Energimyndigheten* har rätt
att i sådana lokaler som innehas av den som
är föremål för tillsynen granska att uppgifterna är
korrekta. Granskning får emellertid inte utföras
i utrymmen som används för boende av perma-
nent natur. *Vid granskningen ska bestämmel-
serna i 39 § i förvaltningslagen (434/2003)*
iakttas.

*Trots sekretessbestämmelserna har Energi-
myndigheten rätt att lämna arbets- och nä-
ringsministeriet uppgifter som är nödvändiga
för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgif-
ter.*

20 §

*Åtskiljande av de verksamheter som hänför
sig till systemet*

Den stamnätsinnehavare som påförts system-
ansvar ska skilja åt skötseln av systemet för
upprätthållandet av en effektreserv från övriga
affärsverksamheter som företaget bedriver. På
åtskiljandet tillämpas 28–34 § i elmarknadsla-
gen. Skötseln av systemet kan också anförtros
ett dotterbolag som i sin helhet ägs av den
stamnätsinnehavare som påförts systemansvar.
Den stamnätsinnehavare som påförts system-
ansvar har rätt att bedriva elanskaffning och el-
försäljning i den omfattning som skötseln av
systemet förutsätter.

På åtskiljandet av de verksamheter som an-
sluter sig till effektreservsystemet för inneha-
vare av en enhet som utgör effektreserv tilläm-
pas lagen om skyldighet att medge insyn i och

20 §

*Särredovisning av de verksamheter som hän-
för sig till systemet*

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren
ska särredovisa skötseln av systemet för upp-
rätthållandet av en effektreserv från övriga af-
färsverksamheter som företaget bedriver. På
särredovisningen tillämpas 12 kap. i elmark-
nadslagen. Skötseln av systemet kan också an-
förtros ett dotterbolag som i sin helhet ägs av
den systemansvariga stamnätsinnehavaren.
Den systemansvariga stamnätsinnehavaren har
rätt att bedriva elanskaffning och elförsäljning
i den omfattning som skötseln av systemet för-
utsätter.

På särredovisningen av de verksamheter som
hänför sig till effektreservsystemet för inneha-
vare av en enhet som utgör effektreserv tilläm-
pas lagen om skyldighet att medge insyn i och

Gällande lydelse

lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003).

21 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som Energimarknadsverket har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs nedan.

Ändring i ett beslut som Energimyndigheten har fattat med stöd av 5 eller 7 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen *på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen*. På beslut som Energimyndigheten fattat med stöd av 5 eller 7 § och på Energimyndigheten tillämpas vad som i 126 och 127 §, 145 § 1 mom., 146 § 1 och 2 mom., 147 § 1 och 3 mom., 149 och 151–153 §, 154 § 1 mom. 1–4 punkten, 155, 161–163, 165 och 167 § samt 168 § 1 mom. i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) föreskrivs om besvärssanvisning, delgivning av upphandlingsbeslut, ändringssökande och påföljder samt om upphandlande enheter, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Ändring i ett beslut som Energimarknadsverket har fattat med stöd av 14 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen *på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen*. Bestämmelser om handläggningen av ärenden i marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013). Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen *på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen*.

Ett beslut som Energimarknadsverket har fattat med stöd av 5, 7 eller 14 § får verkställas trots ändringssökande, om inte den domstol som behandlar besvären eller ansökan bestämmer något annat.

Föreslagen lydelse

lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003).

21 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 5 eller 7 § får dock sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. På beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 5 eller 7 § och på Energimyndigheten tillämpas vad som i 126 och 127 §, 145 § 1 mom., 146 § 1 och 2 mom., 147 § 1 och 3 mom., 149 och 151–153 §, 154 § 1 mom. 1–4 punkten, 155, 161–163, 165 och 167 § samt 168 § 1 mom. i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) föreskrivs om besvärssanvisning, delgivning av upphandlingsbeslut, ändringssökande och påföljder samt om upphandlande enheter, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 14 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. Bestämmelser om handläggningen av ärenden i marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013). Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Ett beslut som Energimyndigheten har fattat med stöd av 5, 7 eller 14 § får verkställas trots ändringssökande, om inte den domstol som behandlar besvären eller ansökan bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Efter ikraftträdandet av denna lag får den första i 5 § avsedda upphandlingen av en effektreserv göras först efter det att Europeiska kommissionen har godkänt effektreservsystemet som statligt stöd.

På driftavtal som har slutits före ikraftträdandet av denna lag och som ingåtts senast den 31 december 2019 och vars giltighetstid upphör senast den 1 juli 2022 tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.
